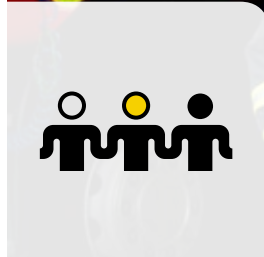

RUS

REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI FÖR REGION JÖNKÖPING » 2025

Innehåll

REGION JÖNKÖPING » 2025	3
VÄGEN FRAM TILL RUS	5
VAD ÄR EN REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI?	6
UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER FÖR REGION JÖNKÖPING	8
Människan, miljön och ekonomin	8
Samsyn och samverkan	10
Trender i resan mot framtiden	10
Mycket att bygga på – en del att åtgärda	10
Regional kraftsamling och ledarskap	11
REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI » 2025	14
En vision som lyfter	14
Ett långsiktigt mål	14
Två målområden: Näringsliv och Livsmiljö	17
Fyra delstrategier med kraft i historien och sikte mot framtiden	17
Delstrategi: En internationellt ledande industriregion	18
Delstrategi: Ett breddat näringsliv med betoning på kunskapsintensiva företag	21
Delstrategi: Ett inkluderande samhälle	25
Delstrategi: En global livsmiljö	28
Sju framgångsfaktorer för ett framgångsrikt arbete med delstrategierna	32
Kunskap och kompetens	32
Kommunikationer	32
Innovation	33
Klimat och energi	33
Attraktivitet	33
Globalisering	33
Regional kraftsamling och ledarskap	34
GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING	36
Handlingsplaner	36
Uppföljning	36
Vem gör vad?	37
KÄLLOR, UNDERLAG OCH ORDLISTA	38
BILAGA: TRENDER I RESAN MOT FRAMTIDEN	42

Produktion: Regionförbundet Jönköpings län, juni 2013

Foton: Framsida samt sidorna 20, 23, 27 och 31: Anna Hållams, övriga: www.smalandsbilder.se.

Illustrationer: Frida Axell

Postadress: Box 255, SE-551 14 Jönköping | Besöksadress: Västra Storgatan 18 A
Tel: 036-10 75 57 | Fax: 036-10 20 16 | E-post: regionforbundet@regionjonkoping.se
Hemsida: www.regionjonkoping.se | Twitter: @regionforb_jkpg

Region Jönköping » 2025

Eftersom världen ständigt förändras, kommer gamla sanningar om vad som bygger framgång och tillväxt att ersättas av nya. Det finns många tecken i tiden för att vi till och med kan tala om en helt ny karta som vi behöver orientera efter för att nå utveckling och tillväxt.

Om vi blickar framåt mot det samhälle vi kommer att leva i under slutet av 2020-talet är det ett samhälle som på flera punkter kommer att skilja sig radikalt från dagens. De kommande 15–20 åren kommer att innebära minst lika stor strukturell förändring som de 15–20 år vi har bakom oss.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är en vägvisare för regionens, det vill säga Jönköpings läns, samlade utvecklings- och tillväxtarbete. Strategin pekar ut vad som krävs för att Region Jönköping ska bli en framgångsrik och växande region till år 2025. Strategin ska även bära framåt in i en eventuell ny regionbildning.

Det regionala tillväxtarbetet är en ständigt pågående process som kräver medverkan och engagemang på alla nivåer och inom alla sektorer; av offentliga och privata aktörer – såväl vinstdrivande som icke vinstdrivande – och av enskilda länsinvånare. Vår ambition har varit att forma en strategi som gör det möjligt att både

styra och kontinuerligt följa upp resultaten av genomförda insatser. Vår förhoppning är att trots att strategin ligger på en visionär nivå ska den uppfattas som enkel, med tydliga prioriteringar och mål, och samtidigt visa de utmaningar och möjligheter som utvecklingen ställer regionen inför.

Förändring tar tid. Därför tar utvecklingsstrategin sikte på morgondagens framgångsfaktorer, inte dagens. Att enas om en övergripande strategi är bara början. Den regionala utvecklingsstrategin bygger på att det finns ett kraftcentrum med mandat, legitimitet och resurser att driva utvecklingen framåt. Den regionala utvecklingsstrategin har därför formats i dialog med kommuner, landsting, högskola, myndigheter, organisationer, företag och allmänhet.

Nu ska vi tillsammans skapa handlingskraft utifrån de prioriteringar som är gjorda. Inom de strategiska områdena ska konkreta handlingsplaner se till att det vi är överens om ska göras blir gjort. Det är nu arbetet med att göra Region Jönköping till en av norra Europas ledande tillväxtregioner börjar på allvar.

Regionförbundets styrelse fastställde den regionala utvecklingsstrategin för Region Jönköping den 20 juni 2013.

Bengt Dahlqvist
Ordförande
Regionförbundet
Jönköpings län

Anders Pansell
1:e vice ordförande
Regionförbundet
Jönköpings län

Ulla Gradeen
2:e vice ordförande
Regionförbundet
Jönköpings län

Om Region Jönköping

Region Jönköping, det vill säga Jönköpings län, är den sjätte största regionen i Sverige sett till folkmängd. Regionens största stad är Jönköping och Jönköpings kommun är den tionde största kommunen i Sverige.

Regionen har en unik strategisk position i Sverige och i Skandinavien och är en naturlig nod i stråken mellan storstadsregionerna Stockholm/Mälardalen, Malmö/Öresund och Göteborg.

Regionen har alltid varit en mötesplats och ett centrum för kreativitet och skaparkraft. Duktiga entreprenörer och driftiga företagsledare har gjort att regionen har utvecklats till en av landets mest dynamiska småföretagarregioner. Högskolan i Jönköping är utbildningsnavet som i samarbete med de tretton kommunerna och Landstinget ser till att kunskap groor, växer och sprids i alla delar av regionen.

Vägen fram till RUS

Det inledande kapitlet av RUS beskriver vad den regionala utvecklingsstrategin är och vad uppdraget om regional tillväxt innebär. Här beskrivs också de antaganden om hållbar utveckling, och trender som arbetet med den regionala utvecklingsstrategin bygger på samt betydelsen av samverkan. Därefter följer redovisningen av den regionala utvecklingsstrategins innehåll med vision, övergripande mål och beskrivning av delstrategier och framgångsfaktorer.

När delstrategierna betraktas i ljuset av framgångsfaktorer och avsikten med hållbar utveckling, framträder en rad insatser som behöver genomföras. För dessa insatser kommer det att upprättas handlingsplaner. Arbetet med den konkreta nivån med handlingsplaner, ansvar och resurser följer efter att denna regionala utvecklingsstrategi är fastställd.

Det sista kapitlet handlar om genomförande och uppföljning av insatser som ska göras utifrån de prioriteringar som redovisats. Sist finns också en bilaga som beskriver de trender som samhällsutvecklingen för med sig. Denna beskrivning innehåller också en analys av vilka konsekvenser dessa trender kan få för Region Jönköping.

När vi pratar om regionens utveckling blir det lätt att betydelsen av en del ord och begrepp blir tagna för givna. Efter beskrivningen av strategins innehåll finns det därför en ord- och definitionslista.

Till grund för analyser och resonemang i strategin ligger resultaten av utvärdering av tidigare regionalt utvecklingsprogram, kartläggningar, enkäter och expertutlåtanden som gjorts under de senaste åren. Dessa återfinns under rubriken Källor och underlag. Även befintliga regionala strategier och planer som finns sedan tidigare inom olika områden, till exempel Landsbygdsprogrammet, har i möjligaste mån beaktats.

Skrivandet av strategin har skett med insyn och påverkan från de råd och nätverk som finns för regional samverkan kring olika frågor i regionen. Exempel på sådana råd och nätverk är Kompetensrådet, Tillväxtrådet, Nätverket för vuxenutbildningsrektorer, Nätverket för kommunernas näringslivschefer, Utredarnätverket och nätverk för branschföreträdare. I nätverken finns offentliga och privata organisationer representerade.

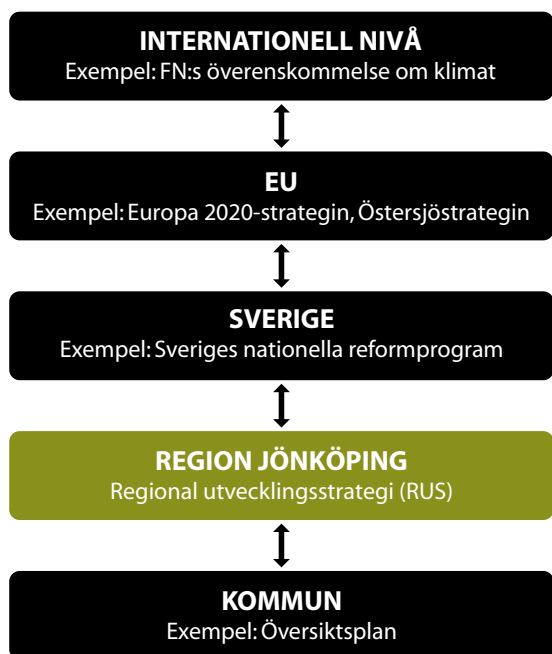
Genom enkät- och remissförfarandena har en bred representation säkerställts. Under remisstiden har intresserade och engagerade organisationer och allmänhet via öppna seminarier och en öppen kanal på Regionförbundets webbplats bidragit till regionens utvecklingsstrategi.

Genom den politiska förankringen och det politiska beslut som fattas om innehållet i strategin, säkerställs att regionens kommuner och landsting har delaktighet i både framtagande och genomförande av RUS.

Vad är en regional utvecklingsstrategi?

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) är regionens verktyg för att möta och hantera de utmaningar och möjligheter vi ställs inför. Strategin är ett av flera underlag för statens planering och insatser, men också för Region Jönköpings egna beslutsfattare. Det regionala utvecklingsarbetet och de resurser som satsas från regionen, staten och EU ska vägledas av prioriteringarna i RUS. Det främsta syftet med RUS är att säkerställa samsyn och uppnå de mål om ökad tillväxt, utveckling och människors hälsa och välbefinnande som formuleras för den tid som strategin omfattar. Det är också en förhoppning att olika organisationer tar stöd av RUS i sina utvecklingsarbeten. RUS är ett paraply under vilket handlingsplaner och andra regionala strategier samlas och länkas ihop i ett större regionalt sammanhang.

Det finns planeringsverktyg för utveckling på alla samhällsnivåer. RUS är den regionala länken i en logisk kedja från lokala utvecklingsplaner, program och strategier till nationella och internationella.

Figur 1: Den regionala utvecklingsstrategin är den regionala länken i en logisk kedja från lokala utvecklingsplaner, program, strategier och överenskommelser till nationella och internationella

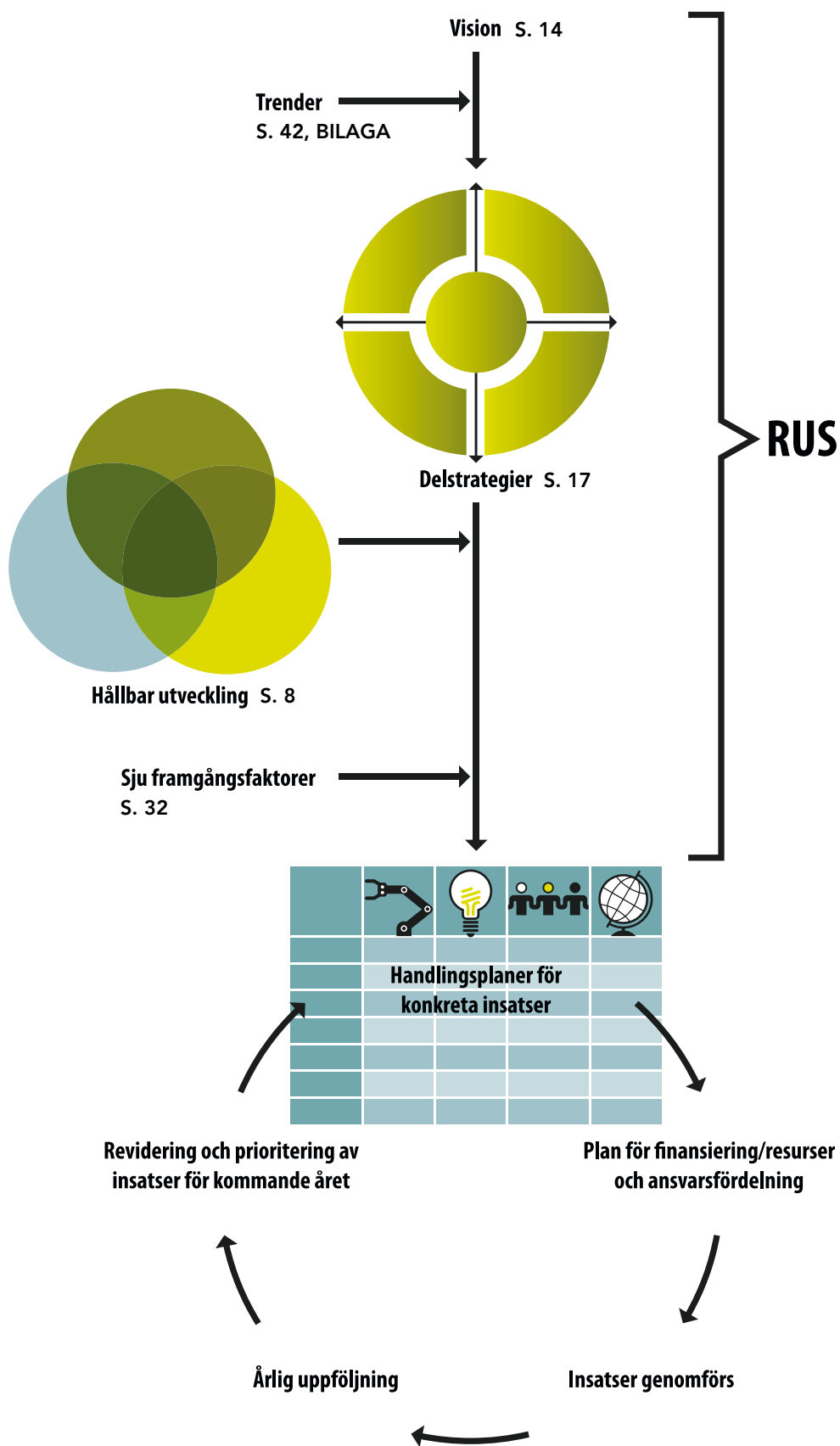
Det är en ständigt pågående utvecklingsprocess, där den ena nivån påverkar den andra och där programinnehåll överförs till nästa nivå, uppåt och nedåt. RUS är ett viktigt underlag i gränsöverskridande samarbeten inom och utom regionen, och ska samordnas med de nationella målen för utvecklingspolitiken samt kopplas till Europa 2020-strategin, som är EU:s övergripande strategi för utveckling och tillväxt.

Regionförbundet Jönköpings län har i uppdrag att i samverkan upprätta en regional utvecklingsstrategi, vilket beskrivs i förordning (2007:713) om regionalt tillväxtarbete. Där står bland annat att strategin ska ha sin utgångspunkt i en analys av regionens utvecklingsförutsättningar och vara en samlad strategi för det regionala tillväxtarbetet. Ansvaret för det regionala tillväxtarbetet innefattar, förutom skyldighet att utarbeta ett regionalt utvecklingsprogram och samordna genomförandet av programmet, också att löpande följa utvecklingen i regionen i förhållande till regionala och nationella mål. Det innefattar även att följa upp, låta utvärdera och till regeringen årligen redovisa resultaten av det regionala tillväxtarbetet.

I Sverige skapas nu en starkare regional nivå inom offentlig verksamhet. Syftet är att uppnå samordningsvinster och tillräckligt stort befolkningsunderlag för att komma fram till bra lösningar. Samtidigt handlar det om att behålla närhet till människor och verksamheter som ska stå för utvecklingsinsatserna och driva utvecklingen framåt.

RUS – en process

Den regionala utvecklingsstrategin är en levande process med ett dokument som verktyg och styrsystem. Vi startar i regionens vision för utvecklingen och landar i handlingsplaner med åtgärder som ska genomföras och årligen följas upp och revideras. På vägen har vi beaktat ekologisk, social, kulturell och ekonomisk hållbarhet, trender i samhället och identifierade framgångsfaktorer.

Figur 2. Den regionala utvecklingsstrategin är en process

Utmaningar och möjligheter för Region Jönköping

Människan, miljön och ekonomin

I Region Jönköping utgår vi från att regional utveckling och tillväxt självklart måste vara liktydigt med hållbar utveckling. Frågan som ständigt behöver hållas aktuell är hur vi kan tillgodose våra behov idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Hållbar utveckling innehåller ömsesidigt beroende dimensioner: den sociala och kulturella, den ekologiska och den ekonomiska.

Den sociala och kulturella dimensionen

lyfter fram betydelsen av människors initiativ, engagemang och skaparkraft, liksom betydelsen av att resurser, inflytande och makt fördelas rättvist, jämlikt och jämställt. Alla människor ska garanteras social service, trygghet och delaktighet i samhällslivet. Ett gemensamt ansvar förutsätter ett samhälle med mångfald och demokratiska värderingar, i beaktande av exempelvis FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen.

Kulturen förändras över tid och hållbar kulturell utveckling innebär att vanor, traditioner, seder och bruk måste respekteras och värnas.

Den ekologiska dimensionen handlar om att ekosystemen ska skyddas och utvecklas för att ge förutsättningar för en god livsmiljö och för att kunna leverera de ekosystemtjänster som krävs för ett gott liv. Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystemet som på något sätt gynnar människan, det vill säga upprätthåller eller förbättrar människans välmående. De mest kritiska miljöaspekterna som utgör hinder för hållbar utveckling är klimatförändringarna, den kraftiga utarmningen av biologisk mångfald, brutna kretslopp av näringsämnen och spridning av miljögifter. Vart och ett av dessa problem kan äventyra både nuvarande och kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Det krävs anpassning till klimatförändringar, riskförebygganden och riskhantering liksom miljöskydd och effektivt resursutnyttjande i övergång till en koldioxid-snål ekonomi.

Den ekonomiska dimensionen syftar till att skapa stabila och sunda ekonomiska förhållanden. Möjligheten att utveckla ett framtida hållbart välfärdssamhälle hänger intimt samman med näringslivets utveckling. För den framtida ekonomiska tillväxten är produktivitetsutvecklingen i näringslivet och förmågan att utveckla och sälja nya varor och tjänster avgörande. Ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv ska bidra till att skapa hållbar tillväxt utan att äventyra miljön eller människors hälsa.

Hållbar utveckling innebär alltså en ekonomisk utveckling som tillsammans med utveckling för robusta ekosystem skapar förutsättningar för samhällen med social välfärd och sammanhållning på kort och lång sikt. Hållbar utveckling förutsätter dessutom en förståelse för hur vår region samspelar med världen. Detta bidrar till en global solidaritet. Det handlar om en effektiv och rättvis hushållning och innebär ett stort mått av hänsynstagande till världen utanför vår region.

Målsättningarna för de olika dimensionerna kan ge upphov till målkonflikter om endast en dimension beaktas i taget. Konflikter kan också uppstå mellan kortsiktiga och långsiktiga mål. Genom att på ett tidigt stadium integrera alla tre dimensionerna i beslutsfattandet kan många målkonflikter förhindras och besluten leda till att vi närmar oss en hållbar utveckling.

Figur 3. En hållbar regional utveckling innebär att samtliga dimensioner är beaktade.

JÄMSTÄLLDHET, JÄMLIKHET OCH MÅNGFALD

Med jämställdhet menas att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom livets alla väsentliga områden. Det gäller till exempel makt och inflytande, ekonomiskt oberoende, företagande, arbete, arbetsvillkor och utbildning.

Jämlikhet innebär lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett till exempel kön, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, ålder, sexuell läggning eller funktionshinder.

Att ha ett mångfaldsperspektiv innebär att var och en har möjlighet att bidra med sin unika erfarenhet och kompetens så att samhällets mångfald blir en fungerande helhet och gemensam tillgång.

Samsyn och samverkan

För att arbetet för hållbar utveckling och tillväxt ska bli framgångsrikt krävs att samhällets insatser är samordnade så att resurserna riktas och används på bästa möjliga sätt. Ett väl fungerande samspel mellan offentlig verksamhet med politiska företrädare, högskola, forskningsinstitut och näringsliv är nödvändigt, men också att enskilda invånare, föreningsliv, fackliga organisationer och andra sammanslutningar är delaktiga. På så sätt hittar vi de för samhället bästa helhetslösningarna och kan prioritera åtgärder som ger synergieffekter mellan de sociala, kulturella, ekonomiska och miljömässiga dimensionerna.

Samverkan behöver också ske med våra närliggande regioner. De faktorer som driver utveckling och tillväxt följer inte administrativa gränser.

Trender i resan mot framtiden

Vår omvärldsanalys visar att utvecklingen mot 2020-talets slut kommer att präglas av tio trender eller skiften. I bilagan (Trender i resan mot framtiden) finns en kort beskrivning av de identifierade trenderna och en analys av vilka utmaningar som de för med sig för Region Jönköping. Sammantaget ser vi en utveckling där världen blir allt mer sammanflätad (globaliserad), där kunskap och nätverk får ökad betydelse (kunskapssamhälle) och där tekniken demokratiseras och sprids. Det är en utveckling där länder med snabbväxande ekonomier blir alltmer inflytelserika, där innovativt tänkande tar större plats vid sidan om effektiv produktion och där vi som människor, med ökad levnadsstandard, blir allt mer kräsna. Det är också tydligt att det sker en stark urbanisering av människor och företag till större och starkare tillväxtregioner.

Mycket att bygga på – en del att åtgärda

En omfattande enkätstudie som gjordes inför arbetet med att ta fram den regionala utvecklingsstrategin ligger till grund för slutsatsen att det finns många tillgångar i regionen att bygga vidare på och utmaningar som måste hanteras.

KUNSKAP OCH KOMMUNIKATIONER ÄR...

... DE VIKTIGASTE OMVÄRLDS- UTMANINGARNA

- "Ökade krav på goda kommunikationer"
- "Ökade krav på högre utbildning och spetskompetens inom flera områden i arbetslivet"

... DE VIKTIGASTE TILLGÅNGARNA

- "Högskolan i Jönköping"
- "Det geografiska läget mellan de tre storstadsregionerna"

... DET VIKTIGASTE ATT SATSA PÅ

- "Utveckla kommunikationerna internt och externt"
- "Utveckla Högskolan som en motor i regionens och näringslivets utveckling", "tillvarata studenternas kompetens"

*Ur Sammanfattning av webbdialog,
Kairos Future, 2011*

Region Jönköping har en lång och stolt tradition som en av Sveriges ledande industriregioner. Till skillnad från industrin i många andra delar av landet har den överlevt den ena industrikrisen efter den andra. Ett av skälen till detta är sannolikt **företagskulturen** med relativt sett många mindre och medelstora företag med lokalt ägande och med stark förmåga till förnyelse och flexibilitet, men också den **entreprenörsanda** som finns inom regionen.

Entreprenörsandan och det dynamiska näringslivet är också det som internt i regionen ses som de mest centrala tillgångarna vid sidan av **Högskolan i Jönköping och det geografiska läget** mellan tre storstadsregioner.

Ytterligare en viktig tillgång som regionen har och som delvis hänger samman med den småskaliga industrikulturen, är det **starka civila samhället**, det rika föreningslivet och en social närhet som för många uppfattas som positiv.

Regionen har en hög andel sysselsatta av den arbetsföra befolkningen. Men med regionens framgång, byggd på yrkesskicklighet och företagsamhet och med god tillgång till jobb, har inte högre utbildning prioriterats. Den goda tillgången på arbetstillfällen har även medfört att det historiskt sett inte alltid har varit nödvändigt att fullfölja sin gymnasieutbildning, vilket är en förutsättning för högre utbildning och kvalificerad yrkeskunskap. **Behovet av höjd utbildningsnivå** är nu påtaglig och en av de största utmaningarna.

Samtidigt som länet är väl positionerat ur ett större geografiskt perspektiv, med ett utmärkt läge mellan de tre storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö och en närhet till exempelvis Linköping/Norrköping, Växjö,

Halmstad och Borås, har regionen flera utmaningar att hantera. En är att **regionen består av ett flertal olika lokala arbetsmarknader**. Det betyder att de flesta arbetar i närheten av sin bostadsort. Möjligheten att röra sig mellan orter i länet med allmänna kommunikationsmöjligheter är i flera fall begränsad. Det försvårar bland annat arbetspendling, möjlighet att skapa naturliga mötesplatser och ett för regionen gemensamt fritids- och kulturliv.

En av de stora utmaningarna för Region Jönköping handlar om att behålla alla de tillgångar som är förknippade med industriregionen och samtidigt förflytta sig in i kunskapsamhället. Det handlar om att både förädla befintligt näringsliv och skapa fler kunskaps- och idébaserade företag. Det handlar också om att både behålla det starka civila samhällets alla positiva egenskaper, fliten och arbetsamheten och att öka nyföretagande, öppenheten inför det som är annorlunda samt nya former av nätverkande.

Regional kraftsamling och ledarskap

En region eller ett län är inte en organisation eller ett företag. Den består av en lång rad självständiga aktörer, med egna agendor och intressen. Den regionala utvecklingsstrategin ska leda regionen genom en strukturförändring, ett paradigmskifte. Fokus förskjuts från välkända framgångsstrategier till nya sådana. Paradigmskiftet kräver både förmåga att se och formulera det nya och samtidigt kraftsamla och fokusera för att driva förändringen. Det arbete som regionen ska driva innebär att våga starta förnyelse på ny nivå, bryta med gamla beteenden och vanor, att göra nya saker på nytt sätt. Detta språng i utvecklingen kräver kraftsamling, kommunikation och koordinering.

I OECD:s studie Territorial Reviews Småland-Blekinge, som genomfördes på uppdrag av regionförbunden i Småland och Blekinge, gjordes en genomgång av

regionernas förutsättningar. Den visar att det regionala politiska ledarskapet är centralt för utveckling och tillväxt, men den visar också att den regionala utvecklingspolitiken präglas av oklarheter i ansvars- och resursfördelningen mellan de berörda offentliga organisationerna.

Den regionala utvecklingsstrategin bygger på att det finns ett kraftcentrum med mandat, legitimitet och resurser att driva utvecklingen framåt. I såväl utvärderingen av det tidigare regionala utvecklingsprogrammet (RUP) som i dialogen inom ramen för detta arbete, har just frånvaron

av en sådan motor lyfts fram som en svaghet och ett hinder för utveckling. Här behövs regional kraftsamling och ledarskap. OECD understryker bland annat följande:

- Engagera unga människor i regional utveckling
- Klargör rollerna för de aktörer som hanterar regional utveckling
- Stärk det regionala ledarskapet
- Ge ytterligare stöd och kraft åt regionala utvecklingsprogram
- Främja och stärk den regionala planeringen mellan regioner
- Vidareutveckla det offentlig-privata samspelet
- Främja kommunöverskridande samarbete

Regional utvecklingsstrategi » 2025

En vision som lyfter

Visionen för Region Jönköping utgår från den potential och de förutsättningar som finns i regionen och är direkt kopplad till långsiktiga och övergripande mål. Den är också ett löfte. Den innebär att vi bestämt oss för hur vi vill bli uppfattade i det långsiktiga perspektivet – såväl inom regionen som utifrån. Visionen är en vägvisare och ger oss en mental bild av framtiden. Visionen för Region Jönköping och den regionala utvecklingsstrategin är i sin kortform bara fyra ord, beskrivningen är något längre:

REGION JÖNKÖPING SKAPAR KRAFT

Med kreativitet, livskraft och skaparglädje möter Region Jönköping utmaningen att förena historia och tradition av föreningsliv, samarbete, företagsamhet och industriellt kunnande med innovation, vetenskap, globala nätverk samt en unik förståelse för människors behov och drömmar för att kunna leva ett bra liv på ett långsiktigt hållbart sätt.

År 2025 är Region Jönköping en av norra Europas ledande tillväxtregioner.

Ett långsiktigt mål

Det långsiktiga målet tar avstamp i visionen och sammanfattar vad det är vi vill åstadkomma i Region Jönköping de närmaste åren:

EN SNABBARE, ÖPPNARE OCH SMARTARE REGION JÖNKÖPING

Den snabba regionen

Region Jönköping är flexibel och tillgänglig. Vi rör oss och agerar i ett globalt samhälle. Vi kan snabbt upptäcka, möta och anpassa oss till förändringar i vår omvärld. Vi har tillgång till snabb och säker IT. Tillgängligheten till regionens alla delar är god med många tvärförbindelser. Med snabba, enkla och effektiva transporter kan vi ofta och lätt ta både människor och varor från en plats till en annan, inom regionen och över länsgränserna på ett miljömässigt hållbart sätt.

Den öppna regionen

Vi är en enad och dynamisk region som tillsammans agerar kraftfullt och där tillgänglighet är ett nyckelord. Vi ser till hela regionen, men är också medvetna om varandras särdrag och olika förutsättningar. Vi ser gränsöverskridande samarbete som en förutsättning för utveckling, både när det gäller geografi och verksamhet. Region Jönköping är öppen, tolerant och gränslös – för alla människor, för varor, tjänster och kapital.

Den smarta regionen

Region Jönköping kännetecknas av klokskap, kunskap och kompetens. Vi satsar på ny grön teknik, utbildning och forskning. Vi tar tillvara den potential och livskraft som finns i regionen och vi använder våra resurser smart och effektivt för att minimera negativa effekter på klimat och miljö och uppnå en hållbar utveckling. Vi tar tillvara erfarenhet, kunskap och färdigheter hos både kvinnor och män, unga som gamla, med eller utan funktionsnedsättning och hos personer med olika etniska bakgrunder och kulturer.

År 2025 pågår byggandet av nya järnvägar som öppnar fler marknader för regionens invånare och företag.

Jönköping stärker sin position som knutpunkt i transportsystemet och vår region knyts samman med andra arbetsmarknadsregioner.

Regionens företag tar stora kliv i utvecklingen då smarta kommunikationer och snabba transporter knyter ihop oss med de stora marknaderna. Regionen har god tillgång på arbetskraft med rätt kompetens och invånarna har goda möjligheter att röra sig över en större geografisk arbetsmarknad.

Två målområden: Näringsliv och Livsmiljö

En region är i stor utsträckning dess företag och människor. En framgångsrik strategi måste därför syfta till att skapa förutsättningar för ett bärkraftigt näringsliv och en god livsmiljö för de människor som ska bo, vistas och verka i regionen.

RUS tar avstamp i de tillgångar som regionen har, till exempel en lång och djupt rotad entreprenöriell industrikultur. I framtiden handlar det om att behålla och driva på en långsiktigt hållbar utveckling av nuvarande industri. Det handlar också om att stärka utbildningskulturen och höja utbildningsnivån i befintligt näringsliv. Samtidigt skapas förutsättningar för framväxten av nya kunskaps- och tjänstenäringsgrupper som kan komplettera och stödja en utvecklad och framgångsrik industri.

Strategin tar också avstamp i den täthet av sociala nätverk och föreningsliv som kännetecknar regionen. I framtiden handlar det om att stärka utvecklingen mot en attraktiv livsmiljö för de människor som ska verka i framtidens arbetsliv i ett globalt samhälle. Då innebär en god livsmiljö inte enbart tillgång till bostäder, servicefunktioner, kultur och mötesplatser. Det gäller även att låta världen interagera i regionen genom goda kommunikationer samt en mångfald av människor och uttrycksmöjligheter. Det innefattar också en väl fungerande offentlig sektor med exempelvis skolor i toppklass samt tillgänglig hälso- och sjukvård, ett inkluderande och öppet samhälle och hälsosamma livsmiljöer där kvinnor och män ges lika möjligheter.

Visionen konkretiseras i två målområden som ska vara vägledande i utvecklingsarbetet: näringsliv och livsmiljö.

MÅL FÖR NÄRINGSLIV

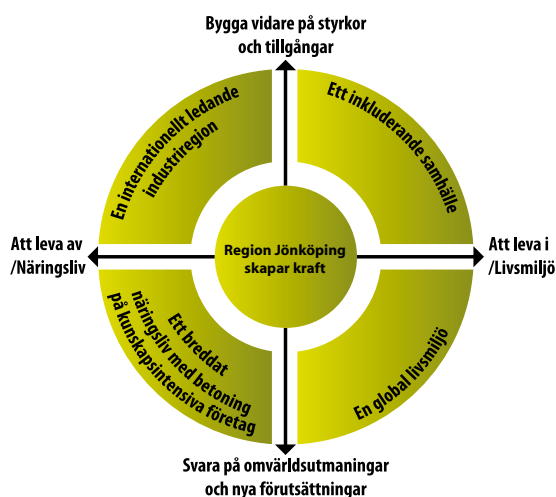
År 2025 är Region Jönköping en konkurrenskraftig industriregion och har ett breddat näringsliv med betoning på kunskapsintensiva företag.

MÅL FÖR LIVSMILJÖ

År 2025 är Region Jönköping en global livsmiljö som präglas av ekologiskt, socialt och kulturellt ansvarstagande.

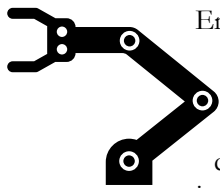
Fyra delstrategier med kraft i historien och sikte mot framtiden

De övergripande målen innehåller ett tidsperspektiv. De siktar på att använda och utveckla det som redan är och att bygga upp något nytt inför framtiden. Därmed kan de två övergripande målen översättas i fyra huvudinriktningar som också är de delstrategier som har identifierats som de mest avgörande för regionens fortsatta utveckling.

Figur 4. Den regionala utvecklingsstrategins fyra inriktningar

Delstrategi: En internationellt ledande industriregion

En internationellt ledande industriregion har företag med kunder över hela världen. Företagens produkter och tjänster efterfrågas inte främst på grund av låga priser eller närhet. Deras konkurrenskraft ligger i förmågan att tillsammans med sina kunder kunna ta ett helhetsansvar och leverera med bästa kvalitet och bidra med konstruktiv samverkan och ömsesidig utveckling. Industrin är en förutsättning för att vi ska behålla en bra välfärd och hög sysselsättning i hela regionen.

Ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv ska bidra till att skapa hållbar tillväxt utan att äventyra miljön eller människors hälsa.

En internationellt ledande industriregion erbjuder produkter och tjänster med högt kunskapsinnehåll och höga förädlingsvärden. Det förutsätter att näringslivet har en tät samverkan med lärosäten och forskningsinstitut, lokalt och globalt, där forsknings- och innovationssamarbeten driver utvecklingen framåt.

MÅL

Regionens välbefinnande byggs av ett dynamiskt och hållbart näringsliv som innefattar industriföretag med spetskompetens som skapar produkter och tjänster med hög kvalitet och efterfrågan på en internationell marknad.

Nuläge

Regionens många små och medelstora industriföretag har visat sig vara livskraftiga och har en stor förmåga till omställning och överlevnad både vid hög- och lågkonjunktur.

I vissa delar av regionens kommuner är mer än hälften av befolkningen i yrkesverksam ålder sysselsatta inom industrin. Utöver att industrin

skapar arbetstillfällen är den också ett lokomotiv som drar andra verksamhetsområden, till exempel handels-, service- och tjänsteföretag.

Genom att industrisektorn är så välrepresenterad i regionen, både när det gäller antal företag och olika industrigrenar som skog, trä, metall, plast/gummi, jordbruk och livsmedel (råvaruproduktion och förädling) skapar detta en stor konkurrensfördel. Mångfalden av företag och industrigrenar ger en konstruktiv konkurrenssituation samtidigt som närheten till denna mångfald av företag gör sektorn mindre sårbar. Detta gör att förutsättningarna i vår region för att kunna bedriva lönsam industriproduktion är bland de bästa i landet. Även i ett internationellt perspektiv står sig regionens konkurrensfördelar inom industriproduktion väl.

Samtidigt som globaliseringen har inneburit tillgång till en större marknad har den också lett till ökad konkurrens från andra delar av världen. Det är även rimligt att anta att transportkostnader globalt sett blir högre. Detta talar dock för ökad industriproduktion i Sverige och då inte minst i vår region. Kortare produktlivscyklar och kortare ledtider pekar också i samma riktning. Utvecklingen går mot att kunna möta kundernas individuella behov inom ramen för produktion av stora volymer. Det gynnar vår region om vi förmår att bygga upp den kompetens som krävs inom näringslivet för att kunna ta ett större ansvar mot kunden. Vikten av väl utvecklade logistik tjänster får allt större betydelse och detta stärker regionens redan etablerade logistikposition.

Drivkrafter för förändring

Region Jönköping ska fortsätta att vara en framgångsrik industriregion och stärka sin internationella position. För att lyckas krävs det att vi tar det bästa ur regionens industriella tradition – den tekniska nyfikenheten, anpassningsförmågan och pionjärandan som präglar företagen och regionen i stort – in i en ny tid.

Den internationella konkurrensen fortsätter att öka, särskilt från länder med låga produktionskostnader. Stora globala kunder kräver större åtaganden och närvaro från sina leverantörer. Eftersom andelen små och medelstora industri-företag dominerar i regionen krävs kraftsamling för att möta dessa krav. Det ställs därför krav på ökad samverkan mellan företagen.

En annan effekt av nya köpmönster hos kunderna är att de efterfrågar mer färdiga produkter eller moduler från leverantörerna och inte delar som de själva sätter samman. Detta innebär att det krävs en bredare kompetens och större resurser hos leverantörerna eller att de bildar allianser med andra leverantörer för att tillsammans kunna motsvara kundens förväntningar och krav. För att regionens näringsliv ska fortsätta vara konkurrenskraftigt i ett internationellt perspektiv är detta en avgörande väg att gå. Vi behöver också bli bättre på att attrahera investeringar utifrån till regionen som kompletterar och stärker det befintliga näringslivet.

För att kunna fortsätta vara en stark industri-region krävs ökat förädlingsvärde och kunskapsinnehåll i produkter och tjänster och fler egna starka varumärken. Vidare är mer innovation, design och marknadsföring samt ökad samverkan med lärosäten och forskningsinstitut lokalt och globalt avgörande faktorer. Formaliserade kluster kan stärka samverkan inom strategiska områden.

Befintlig industri behöver välutbildad arbetskraft inför framtiden. Såväl teknikutveckling som affärsprocesser kräver allt högre kompetens och ställer krav på företagen att arbeta strategiskt med kompetensförsörjning. I detta sammanhang är täta samarbeten med lärosäten viktiga, med Högskolan i Jönköping men också med andra högskolor och universitet.

Vi behöver även få en tätare samverkan mellan utbildningssystem och arbetsliv för en bättre

matchning mellan de utbildningar som erbjuds i regionen och arbetslivets behov av kompetens. Högskolan i Jönköping är en naturlig rekryteringsbas och den är en viktig förutsättning för att företagen ska kunna finnas kvar i regionen. Den nära kopplingen mellan regionens näringsliv, Högskolan i Jönköping och forskningsinstitut skapar attraktivitet och får studenter att välja Jönköping framför andra studieorter. Högskolan i Jönköping har flera roller i regionens utveckling; som utbildningsanordnare, som skapare av ny kunskap genom forskning, som länk i internationella kontakter, som arbetsgivare för kvalificerad arbetskraft och som attraktivitetsfaktor. Därmed är det också viktigt att Högskolans verksamhet är tillgänglig för hela regionen.

En åldrande befolkning tillsammans med utflyttning av invånare är en stor utmaning och kommer bli så än mer framöver. Fler skulle behöva utbilda sig till tekniska yrken. Detta gäller allt från utbildningar på gymnasienivå, på högskole- och yrkeshögskolenivå och på forskarutbildningsnivå. Bristen på arbetskraft med rätt kompetenser riskerar att urholka de konkurrensfördelar som historiskt funnits i vår region. Eftersom den övervägande delen av industrisektorn dessutom är lokaliserad på små orter där befolkningen minskar, är detta en av de största utmaningarna. Vi behöver därför hitta bättre former för att attrahera och aktivera alla som vill bo och verka i regionen. En ökad rörlighet av arbetskraften är nödvändig för att vi ska klara den framtida kompetensförsörjningen, och då måste hindrande strukturer som exempelvis den könssegregerade arbetsmarknaden brytas.

Näringslivsstrukturen i Region Jönköping karaktäriseras av en kvinnodominerad offentlig sektor och en mansdominerad tillverkande industri. Kvinnor och män befinner sig alltså inom olika yrken, näringsgrenar och sektorer. För att ta tillvara på kompetens och arbetskraft

måste regionen ha en arbetsmarknad där kvinnor, såväl som män, oavsett ålder och etnisk bakgrund är delaktiga på lika villkor och uppmuntras att göra otraditionella utbildnings- och yrkesval.

Det finns en stor oanvänd potential bland arbetslösa i utsatta grupper (personer utan slutförd gymnasieutbildning, äldre i åldersgruppen 55–64 år, utomeuropeiskt födda samt funktionsnedsatta med begränsad arbetsförmåga). För att vi ska nå målet att bli en internationellt ledande industriregion behöver möjligheter och resurser skapas för att deras kompetens, språkkunskaper och erfarenheter ska kunna valideras och tas tillvara. Likaså behöver vi bli bättre på att rekrytera arbetskraft från andra länder med spetskompetens som efterfrågas i regionen. Vi behöver öka andelen utländska studenter

vid Högskolan som stannar i regionen efter avslutad utbildning. Företagen verkar på en global marknad. Eftersom slutkunderna alltmer efterfrågar produkter med hög miljöprestanda kommer detta bli en än mer betydelsefull faktor vid val av produkt och leverantör. Denna utveckling är också nödvändig då det handlar om att lösa dagens miljöproblem och förebygga morgondagens genom att hushålla med naturresurserna.

I Region Jönköping berörs vi av 14 av de 16 nya nationella miljö kvalitetsmålen som dessutom innebär att företag, myndigheter och andra samhällsaktörer förväntas föra in miljöhänsyn i den egna verksamheten och planeringen. Till detta kommer företagens ökade samhällsansvar som ofta går under det engelska begreppet Corporate Social Responsibility (CSR).

År 2025 är företags- och innovationsklimatet och strukturen av underleverantörer så attraktiv att företag väljer att etablera sina huvudkontor i regionen.

Delstrategi: Ett breddat näringsliv med betoning på kunskapsintensiva företag

Tillväxt och välstånd i framgångsrika regioner drivs av god tillgång på välutbildad arbetskraft, en mångfald av specialiserade tjänster för både människor och företag samt goda förutsättningar för nyföretagande.

Regionens ekonomiska tillväxt bygger på företagens dynamik och interaktion. Ett breddat näringsliv bidrar till detta och därför är exempelvis en stärkt kulturell och kreativ sektor och en utvecklad tjänstesektor med betoning på kunskapsintensiva företag en avgörande förutsättning.

Kunskapsintensivt arbete karaktäriseras av att det ställer höga krav på expertkunskaper. Medarbetare ska med sin spetskompetens lösa komplexa och ofta unika problem. Kunskapsintensiva företag producerar exempelvis idéer, koncept och affärer. Produkter från kunskapsintensiva företag uppfyller inte enbart krav på funktionalitet utan har också andra utvecklade kvaliteter som exempelvis inbyggda smarta tekniska system och snygg design. Det kan också handla om företag som utvecklar paketerbara och industrialiserbara tjänster som programvara eller onlinespel, som specialiserar sig på att analysera eller visualisera digital information eller kanske utvecklar och marknadsför koncept och produkter utan att själva tillverka de fysiska produkterna. Kunskapsintensiva tjänster finns också inom exempelvis hälso- och sjukvården, liksom den finansiella sektorn för företag och privatpersoner.

Om företagen tidigare främst konkurrerade med låga priser, så är produkternas funktion och egenskaper, det vill säga kunskapsinnehåll, en stor konkurrensfördel i dag.

Till utvecklingen av ett alltmer kunskapsberoende näringsliv hör ett snabbt växande behov av forskning och utveckling (FoU). Forskning, utveckling, lärande och innovation är förutsättningar för en regions långsiktiga utveckling. Genom en vital samverkan mellan dessa områden kan kompetensförsörjning, effektivitet och värdeutveckling av produkter och tjänster åstadkommas. Det är samtidigt ett uttryck för att omvärldens kunskapsutveckling medför att produkter åldras och blir utkonkurrerade allt snabbare. Ett breddat näringsliv med betoning på kunskapsintensiva företag behövs för att stödja den etablerade industrin till att bli internationellt konkurrenskraftig.

MÅL

En bred, dynamisk och kreativ företagsamhet bidrar till hållbar utveckling genom nya verksamheter och kunskapsintensiva produkter och tjänster för människor och företag.

Nuläge

Förutsättningarna för framväxten av nya kunskapsintensiva näringar som kan komplettera och stödja industrin är goda. Regionen kännetecknas av en entreprenörsanda och en entreprenöriell industrikultur, som innebär att det finns en stor kompetens i att driva företag.

Region Jönköping har en stor andel små och medelstora företag. Dessa är centrala drivkrafter för innovation tack vare deras förmåga att snabbt och effektivt omsätta idéer i framgångsrik verksamhet. Snabbväxande företag är avgörande för utvecklingen och för att påskynda de strukturella förändringar som regionen behöver för att bli en mer kunskapsbaserad ekonomi med hållbar tillväxt och kvalificerade arbetstillfällen.

I regionen finns en väl utvecklad stödstruktur för nyföretagande och flera aktörer är delaktiga. Denna struktur finns i samtliga kommunhuvudorter, vilket skapar en stark plattform för att ta tillvara och utveckla en stark kunskapsintensiv näring i hela regionen. Den uppbyggda infrastrukturen skulle i framtiden kunna användas för fler och andra typer av gemensamma näringslivsstrategiska initiativ än vad som görs idag. I regionen finns även exempel på nya arenor och miljöer där företag i nya branscher kan utvecklas och etableras, till exempel inom digital kultur och e-sport.

Breddningen av näringslivet omfattar också utvecklingen av gröna näringar och landsbygdsföretag. Exempel på dessa är matproduktion, fiskenäring, handel och service. Ett långsiktigt arbete har också pågått under många år för att ta tillvara på de goda förutsättningar som finns i regionen för turist- och besöksnäring. Arbetet har rönt stora framgångar och nu är målet bland annat att få till stånd ett lönsamt året runt-utbud och ett hållbart nyttjande av unika natur- och kulturvärden.

Även offentlig sektor har en viktig roll för ökad innovationsförmåga. Den har en avgörande betydelse för kvaliteten i välfärden, liksom för ökade möjligheter till tillväxt och samhällsnytta. Även inom hälso- och sjukvård och omsorg finns kunskapsintensiva tjänster och här pågår arbete för ständiga förbättringar och innovation.

Drivkrafter för förändring

Företagande i starka tillväxtregioner drivs i första hand av tillgången på välutbildad arbetskraft med kunskaper som kan omsättas i tjänsteverksamheter. I detta avseende har vår region ett stort utvecklingsutrymme. Det finns också tunga argument för att kreativitet och entreprenörskap hänger samman med lokalsamhällets öppenhet. Just öppenhet är en avgörande förutsättning för nyskapande och för att vi ska kunna bredda vårt förhållande till innovation.

Innovation är ”implementerad kreativitet” och handlar om nya sätt att skapa värde för samhälle, företag och människor. Värdet uppstår i tillämpningen, användningen och spridningen av en innovation. Det värde som skapas kan vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

En viktig fråga för ett innovativt och nyskapande näringsliv är att ta tillvara hela regionens kompetens och kraft till nyskapande. Vi behöver därför hitta former för att attrahera och aktivera alla medborgare oavsett kön, ålder eller bakgrund. En mångfald av företag kräver en mångfald av entreprenörer. En förutsättning är att stödja nyföretagande och entreprenörskap hos alla. Det är därför angeläget att satsa på bland annat kvinnors företagande, socialt företagande samt på kulturella och kreativa näringar och tjänster.

Informations- och kommunikationsteknologin skapar möjligheter för förnyelse inom offentlig och privat verksamhet. Den erbjuder nya sätt att möta de samhällsutmaningar vi står inför. Den öppnar dörrar för exempelvis företag på landsbygden inom de gröna näringarna att utvecklas och interagera med företag i större städer och omvärlden i stort. Forskningen är också ett verktyg för att på ett kvalificerat sätt lösa de problem och samhällsutmaningar vi står inför. Forskningen behöver därför också i större utsträckning knytas till innovation och företagande än vad som är fallet idag. Lärande och innovation och en interaktiv forskningsmiljö ger också de bästa förutsättningarna för en stark samverkan internationellt. I detta arbete är högskola, kompetenscentrum för lärande och ”testbäddar” för innovationer viktiga.

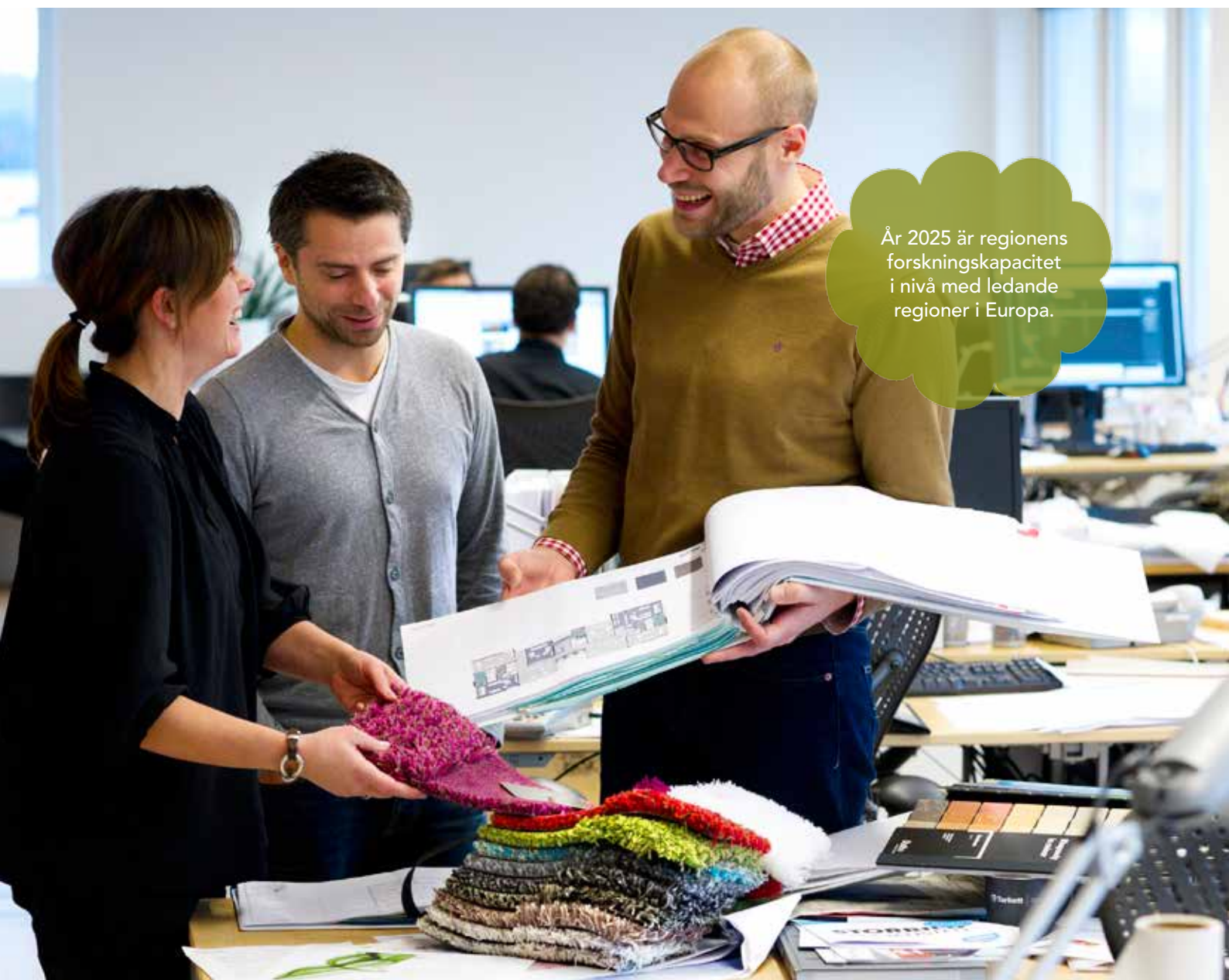
En viktig förutsättning för att kunna vara framgångsrika i arbetet för ett breddat näringsliv samt kunskapsintensiva tjänster och produkter, är en väl fungerande offentlig sektor i ett nära samarbete med privata och idéburna organisationer, och med forsknings- och innovationsmiljöer.

Regionen har en alltför liten andel tjänsteföretag. En långsiktig hållbar tillväxt och en växande arbetsmarknad förutsätter att hela regionens tillgång till ett brett utbud av tjänster växer. Tillgången på exempelvis stödtjänster till företag har utvecklats mycket positivt i regionen de senaste tio åren. Men tillgången på sådana tjänster är fortfarande avsevärt mindre än i grannlänen. Tillgång till kvalificerade finansiella tjänster och förmåga att på plats fatta större finansiella beslut är grundläggande för moderna regioners tillväxt.

För att attrahera och tillgängliggöra spetskompetens är det viktigt att erbjuda attraktiva miljöer för människor och företag att bo och verka i. Marknaden är global och öppen för

handel oavsett var människor bor. Det geografiska sammanhang där företaget verkar behöver präglas av låga inträdes hinder, social tolerans, goda incitament för entreprenörskap och traditioner som uppmuntrar nyföretagande. Här finns stora möjligheter till förbättringar för stärkt attraktivitet.

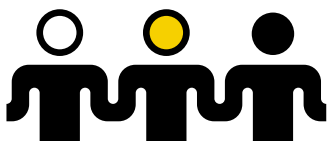
Utvecklingen för ett mer klimatsmart samhälle får också stora konsekvenser för frågor som rör exempelvis uppvärmning, transporter och bebyggelsestruktur. Med bland annat en stark industritradition, stor tillgång till förnybar energi och en förhållandevis stark miljöteknikindustri finns möjligheter att dra nytta av skiftet mot allt starkare miljöfokus i en miljödriven företagsutveckling.

År 2025 är regionens forskningskapacitet i nivå med ledande regioner i Europa.

Delstrategi: Ett inkluderande samhälle

Ett inkluderande samhälle är ett starkt samhälle. Det bygger på att

alla grupper av människor fungerar tillsammans, accepterar varandras olikheter och känner tillit. Social sammanhållning uppnås genom människors lika möjligheter att delta och bidra i samhället. Att öka människors delaktighet är viktigt, inte bara ur demokratisk synvinkel utan också ur ett folkhälsoperspektiv. Grundförutsättningar är tillgång till arbete och bostäder, offentlig sektor med hög måluppfyllelse, väl fungerande trygghetssystem och tolerans.

Ett inkluderande samhälle har sin grund i den allmänna förklaringen om mänskliga rättigheter ”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter”. Ett inkluderande samhälle är tillgängligt för alla. Utanförskap kan ha sin grund i fattigdom, sjukdom, arbetslöshet eller diskriminering på grund av etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, politisk övertygelse, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, funktionsnedsättning eller ålder. Hinder som identifieras åtgärdas och diskriminering förebyggs och bekämpas i ett inkluderande samhälle.

Utbildning och arbete är avgörande för att människor ska kunna vara delaktiga i samhället och hantera utmaningar. Utöver ett väl utbyggt och fungerande utbildningssystem är det enligt EU åtta nyckelkompetenser som varje individ behöver för ett framgångsrikt liv i ett kunskaps-samhälle: Kommunikation på modersmålet, kommunikation på främmande språk, matematiskt kunnande samt grundläggande vetenskaplig och teknisk kompetens, digital kompetens, lära att lära, social och medborgerlig kompetens, initiativförmåga och företaganda samt slutligen kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer.

Att möjliggöra för människor som står utanför arbetslivet att ha en egen försörjning kräver ett långsiktigt socialt investeringstänkande och ökad samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv och aktörer inom den sociala ekonomin baserad på en helhetssyn kring den enskilda människan.

MÅL

Alla människor har lika möjligheter att delta och bidra i ett tillgängligt, sammanhållande och hälsofrämjande samhälle.

Nuläge

Region Jönköping har av tradition ett starkt föreningsliv, framförallt inom kyrkliga samfund och idrottsföreningar. Vi har alltså det kitt och de starka nätverk som behövs för att hålla samman och skapa tillit. Den sociala ekonomin har flera starka aktörer genom folkrörelserna, föreningslivet och den ideella sektorn.

Regionens tillväxt och välfärd är beroende av att så stor del av befolkningen som möjligt har arbete. Region Jönköping har en lång tradition av hög sysselsättning. När fyrtio- och femtio-talistgenerationerna går i pension påverkas tillgången på arbetskraft. Detta gör att vi behöver bli bättre på att integrera människor som inte har arbete samt attrahera nya invånare till regionen. Det ställer också krav på en inkluderande arbetsmarknad och att arbetslivet är utformat så att det finns möjligheter till ett livslångt lärande, det vill säga rörlighet mellan utbildning och yrkesverksamhet, tid för återhämtning så att människor klarar av att vara yrkesverksamma längre och att kvinnor och män har den kompetens som efterfrågas. I Region Jönköping finns ett väl utbyggt system med lärcentrum som gör utbildning tillgänglig i hela regionen.

I regionen pågår ett drivande och samordnat folkhälsoarbete. Certifiering av arbetsgivare som anställer medarbetare som stått utanför arbetslivet under lång tid har påbörjats liksom insatser för att få fler verksamheter att göra socioekonomiska bokslut. Arbetet med validering, som innebär att människors samlade kunskaper och färdigheter värderas och intygas, pågår men behöver utvecklas ytterligare för att få fler människor i arbete eller förkorta studietiden.

Drivkrafter för förändring

Inom arbetslivet ställs idag högre krav än tidigare på medarbetarnas kompetens. Många enkla arbeten har försvunnit genom utflyttning av produktion eller ökad automatisering. Kraven på effektivitet har också ökat. Sammantaget finns det idag mindre marginaler och tröskeln för att komma in på arbetsmarknaden har blivit högre, vilket lämnar en större del av befolkningen utanför än tidigare. Möjligheterna till anställning med anpassade arbetsuppgifter behöver utvecklas såväl hos offentliga arbetsgivare som inom arbetsintegrerande sociala företag, ideella organisationer och privata företag.

Många som varslats vid neddragningar samt en stor del av nyanlända invånare är inte rustade för att klara konkurrensen om arbete. De människor som finns tillgängliga för rekrytering har alltså inte den kompetens som efterfrågas. Utbildning och validering är därför de absolut viktigaste faktorerna för att få fler människor i arbete.

Det behöver finnas möjligheter för livslångt lärande, både under tiden som anställd för att klara ökade kompetenskrav, och i form av omskolning vid arbetslöshet. Utbildningarna behöver göras tillgängliga framför allt för de som saknar studietradition eller stöd av de närmaste att välja studier framför arbetslöshet. Stöttning och vägledning behöver också ges under studietiden för att få god genomströmning på utbildningarna och för att människor ska utvecklas. Att den som är ung slutför sin gymnasieutbildning är idag en nödvändighet för

att klara konkurrens och efterfrågade kompetenskrav på arbetsmarknaden. Samverkan pågår i regionen för att motverka utanförskap, men här finns ett stort förbättringsutrymme. Formerna för samverkan behöver utvecklas och stärkas. Offentliga aktörer behöver i samverkan med näringsliv och aktörer inom den sociala ekonomin fortsätta driva utvecklingen till ett mer integrerat och inkluderande samhälle.

Den demografiska utvecklingen visar att andelen av människor i arbetsför ålder kommer att minska. Samtidigt ökar antalet äldre i samhället. För att samhället ska klara att leverera en fortsatt god välfärd krävs därför att var och en som kan arbeta får möjlighet att göra det utifrån sina förutsättningar. Det är också viktigt att arbetsgivare främjar de anställdas hälsa. Med kommande utmaningar inom exempelvis äldreomsorg och med ungas psykiska hälsa är det nödvändigt att investera för ett hållbart arbetsliv.

En eftersatt infrastruktur och begränsad tillgång till kollektivtrafik hämmar möjligheten till arbete, särskilt för dem som saknar körkort eller har begränsade ekonomiska resurser. Ökad möjlighet till pendling är alltså nödvändigt för att öka den funktionella arbetsmarknaden för både kvinnor och män. Kollektivtrafiken bör fortsätta utvecklas till ett alternativ som kan ersätta bilresor, eftersom detta på ett positivt sätt medverkar till hållbar utveckling.

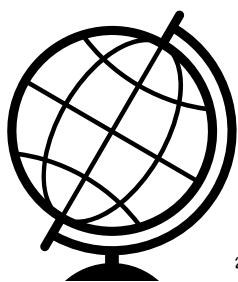
För ett sammanhållande samhälle är det viktigt med stödjande miljöer och att barnens levnadsvillkor är de bästa tänkbara, men också att de äldre har ett attraktivt och innehållsrikt liv.

Vi har också en stor förbättringspotential i att använda kulturen som mötesplats för ett starkt och sammanhållande samhälle som präglas av tillit och tolerans. Likaså kan vi använda oss mer av de så kallade sociala värden som finns i naturen i form av god livsmiljö, rekreativ möjligheter och grön rehabilitering.

År 2025 är arbetslivet tillgängligt för alla i arbetsför ålder. De som arbetar återspeglar mångfalden av människor i samhället i stort.

Delstrategi: En global livsmiljö

En global livsmiljö får en stad eller tätort att kännas större än vad den egentligen är. En global livsmiljö innebär att landsbygden knyts samman med omvärlden med hjälp av goda kommunikationer och ökad digitalisering, vilket leder

till en levande, attraktiv och socialt fungerande landsbygd. En global livsmiljö är en miljö där omvärlden är en integrerad del av det lokala samhället. Den präglas av nyfikenhet på andra kulturer och den är kreativ och dynamisk med ett öppet och tillåtande samhällsklimat som bidrar till mångfald.

Att både behålla och attrahera nya invånare är avgörande för en växande region. Människor väljer de orter och regioner som erbjuder den bästa balansen av en intressant arbetsmarknad, dynamiska livsmiljöer, attraktivt boende, samhällsservice och goda uppväxtmiljöer för barn och unga.

En global livsmiljö tilltalar kvinnor och män som har anammat informations- och kommunikationsteknologins möjligheter och som söker inte bara trygghet och försörjning utan också dynamik och omväxling, skönhet, kultur och intellektuellt utbyte. En global livsmiljö förutsätter en god lokal livsmiljö som erbjuder möjlighet till aktivitet, engagemang och delaktighet, något som det civila samhället i hög grad är bärare av.

Att göra Region Jönköping till en global livsmiljö kräver att mer av storstadens karaktäristika ympas in i den småländska myllan. Stadens puls, mångfald, mötesplatser och dynamik skapar attraktion för kvinnor och män i alla åldrar men

främst för unga. En global livsmiljö handlar inte bara om vad som är, utan också om att ha tillgång till det som finns på annat håll, om möjligheten att snabbt ta sig till andra intressanta platser och tillgång till god IT-infrastruktur.

MÅL

En dynamisk livsmiljö där världen finns närvarande i form av mångfald av människor och uttrycksmöjligheter, goda kommunikationer och nyfikenhet.

Nuläge

Det är gott att leva i Region Jönköping. Här finns förutsättningar och miljöer för god hälsa.

I regionen finns goda miljöer för boende med mycket varierande bebyggelse och en mångskiftande natur. Närheten och tillgången till sjöarna har stor betydelse för trivseln och välbefinnandet för såväl rekreation och friluftsliv som vid valet av bostad. Regionens rika natur- och kulturmiljöer vårdas, utvecklas och görs tillgängliga för både invånarna och en allt mer växande skara av turister och besökare. Regionen har tillgång till unik natur. Exempelvis utsåg UNESCO år 2012 Östra Vätterbranterna till ett så kallat Biosfärområde, ett naturens kulturarv.

I regionen finns också goda möjligheter för vidareutbildning efter gymnasiet. De internationella miljöer som exempelvis Högsolan i Jönköping erbjuder är viktiga för en global livsmiljö. Idrottsarenor och mässanläggningar är internationella mötesplatser som ger ett flöde av människor och idéer. Idrotten skapar starka varumärken men också samhörighet. Detta blir särskilt tydligt på mindre orter där idrottsförningen ofta verkar som samhällsförening och är drivande på en rad olika områden där kanske andra aktörer saknas.

Föreningslivet skapar arenor för kulturella utbyten och internationell samverkan. Genom medborgarnas egna engagemang och delaktighet förstärks den lokala demokratin. Föreningslivet och de olika kyrkliga samfundens verksamhet har en stark tradition och förankring i Region Jönköping.

Utvecklingen av informations- och kommunikationsteknologin samt bredbandsutbyggnad medför nya möjligheter för vår region att skapa en global livsmiljö med exempelvis e-tjänster för handel, hälsa och utbildning. Regionen har i dagsläget en relativt god bredbandstäckning. Detta gäller dock främst inom de större tätorterna. På landsbygden är tillgången till bredband med högre hastigheter mer begränsad. Utbyggnaden där det inte är kommersiellt lönsamt drivs främst av byalag och lokala initiativ, men näten samordnas med befintliga nät i kommunerna. Samtidigt är det viktigt att kompetensen för att använda tekniken är spridd så att alla ges möjlighet att bli digitalt delaktiga.

Regionens kommunikationer består i huvudsak av kollektivtrafik samt privat bilism. I tätorterna spelar även gång och cykel en betydande roll. Kollektivtrafiken har successivt byggts ut i regionen med fler regionala tåg och bussar i de mest trafikerade stråken. För kommunikationerna med våra grannlän och viktiga orter i vårt omland spelar regional tåg och fjärrbusstrafik en central roll. Regional tåg kopplar samman vår region med våra grannlän och för längre avstånd finns flyg till och från Jönköping Airport samt tåg och långfärdsbussar.

Drivkrafter för förändring

Unga människor har ett stort värde för tillväxten och utvecklingen. Att attrahera unga i och till regionen är avgörande för att möta

utmaningen med en åldrande befolkning.

Unga människor bidrar dessutom till en sund och dynamisk tillgång på arbetskraft och de bidrar till att upprätthålla de befolkningstal som samhällen på landsbygden behöver för att kunna behålla till exempel skolor samt fritids- och idrottsanläggningar. Det understryks även i OECD:s Territorial Review av Småland och Blekinge att andelen unga människor kan utgöra en indikator på ett samhälles framtidsutsikter, både demografiskt och funktionellt.

Viljan bland unga människor att stanna kvar på eller flytta tillbaka till en ort hänger starkt samman med faktorer som dynamik och känslan av att ”det finns andra som jag”. Utmaningen för regionen handlar i första hand om att kunna erbjuda attraktiva arbetsgivare med en tillräckligt variationsrik och specialiserad arbetsmarknad som erbjuder utvecklingsmöjligheter, hälsofrämjande arbetsmiljö och goda anställningsförhållanden.

Utmaningen handlar också om att erbjuda en tillräckligt global livsmiljö med bland annat kulturutbud, caféer, restauranger och en mångfald av människor. Detta ska också länkas till mindre orters och kommuners fördelar med närhet till natur, service, småskalighet och sociala nätverk. Vi måste också säkerställa goda möjligheter till utbildning och en efterfrågan och förväntan på ungas innovationskraft och entreprenörskap. För att attrahera nya invånare och kvalificerade verksamheter samt behålla människor och verksamheter som finns här idag arbetar vi tillsammans för att öka regionens attraktionskraft. Det är viktigt att vi blir ännu bättre på att synliggöra regionens styrkor genom ett systematiskt och långsiktigt profileringsarbete och samordnad marknadsföring.

Ur ett attraktivitetsperspektiv är det flera faktorer som behöver förbättras. Bland annat måste regionen ha en väl fungerande offentlig och kommersiell service som kommer alla länsinvånare till del. En bra IT-infrastruktur och goda kommunikationer genom utbyggt och förstärkt vägnät, upprustning och utveckling av järnvägar, bra flygförbindelser, en effektiv kollektivtrafik som anpassas till resenärernas behov samt säkra gång- och cykelvägar är viktiga attraktivitetsfaktorer.

Likaså behöver regionen ha en bra skola som kan locka och behålla högt utbildade kvinnor och män och därmed göra regionen mer konkurrenskraftig. En bra skola erbjuder också en mångkulturell miljö och ger stora möjligheter till internationella utbyten för elever, studenter och personal.

Boendemiljöer och ett varierat bostadsutbud är också viktiga faktorer för regionens attraktivitet. Närmiljöer behöver fungera stödjande och möjliggöra för människor att göra hälsosamma val. Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö för alla, där natur- och kulturvärden och åkermark tas tillvara.

De varierande, vackra och lättillgängliga naturmiljöer som Region Jönköping har är en tillgång. Sjöarna skulle kunna göras mer tillgängliga för besökare och boende. Att ta tillvara de möjligheter exempelvis Vättern ger till rekreation och unika natur- och fiskeupplevelser ökar områdets konkurrenskraft.

Efterfrågan på friluftsliv och utomhusaktiviteter ökar i ett allt varmare klimat. Att långsiktigt värna regionens naturmiljöer är viktigt av flera skäl, exempelvis för grön rehabilitering, matproduktion, frisk luft, rent vatten, pollinering och inte minst förmågan att buffra mot stora störningar; ett fungerande ekosystem klarar naturkatastrofer som översvämningar torka och stormar.

Vi behöver fler satsningar på kultur och fritid som når hela regionen, med ett gemensamt utbud och med kollektivtrafik som stödjer detta. Kultur fyller en plats med liv och ger möjlighet till reflektion, inspiration, bildning och tolerans. I detta avseende spelar såväl amatörverksamhet som professionell kultur och stora evenemang en betydande roll. Detsamma gäller idrott och friluftsliv.

Vi måste arbeta för ett samhällsklimat som upplevs som tillåtande av alla för att regionen ska upplevas som attraktiv och för att vi ska utveckla en global livsmiljö. Ett tillåtande klimat kännetecknas av positiva attityder till alla människor oavsett kön, ålder, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, politisk övertygelse eller etnicitet.

Konkurrensen om nationell och internationell uppmärksamhet är stark och en växande turist- och besöksnäring är strategiskt angeläget för den regionala utvecklingen och för ökad attraktivitet. Ett sätt att synas och få uppmärksamhet – i syfte att göra regionen mer känd – är att etablera fler återkommande arrangemang med lyskraft som lockar många besökare.

Jönköping som regioncentrum växer men det behövs också starka kommunhuvudorter, livskraftiga mindre orter och samhällen samt en levande landsbygd. Invånarna i Region Jönköping rör sig i sin vardag över stora ytor samt över kommun- och regiongränser. Ofta handlar det om arbets- och studiependling men också om inköp och fritids- och kulturaktiviteter. Därmed är det även viktigt att arbetet för tillgänglighet alltid beaktar jämställdhetsperspektivet. Även det långväga resandet blir allt viktigare och därför är tillgången till god vägstandard, järnväg och höghastighetsjärnväg samt internationellt flyg nödvändig.

A group of people is gathered in a dark room, looking towards a large projection screen. The screen displays a virtual landscape with a bright light source on the left, creating a lens flare effect. The people are mostly seen from the back or side, looking towards the screen. A large, green, cloud-shaped text box is overlaid on the upper right portion of the image.

År 2025 är vår region väl etablerad i den virtuella världen. Informations- och kommunikationsteknikens utveckling är förutsättningen för den globala livsmiljön som råder. Regionens invånare och omvärlden interagerar. Regionens etablering i den virtuella världen är en väsentlig del av regionens framgång som en av norra Europas ledande tillväxtregioner.

Sju framgångsfaktorer för ett framgångsrikt arbete med delstrategierna

Sju framgångsfaktorer har identifierats som avgörande för att Region Jönköping ska nå målen för de fyra delstrategierna, givet omvärldens utmaningar och möjligheter samt regionens förutsättningar, tillgångar och hinder. Det är mot dessa som insatserna ska riktas. Det är här som hävstångerna för utveckling finns. Det är genom de identifierade framgångsfaktorerna som vi måste verka i samtliga fyra delstrategier för att vi ska nå framgång.

Kunskap och kompetens

Region Jönköping har en djupt förankrad handlingskultur, där färdigheter snarare än teoretiska kunskaper värdesätts. För att möta framtidens utmaningar är det viktigt att de praktiska färdigheterna och spetskunskaperna integreras med en teoretisk skolning som bidrar med kritisk analys och strategisk överblick.

Utmaningen framåt är att stärka kunskapsbasen genom att bland annat se till att de unga slutför sina gymnasieutbildningar, att tillgänglig arbetskraft har den kompetens som arbetslivet efterfrågar, att livslångt lärande uppmuntras och möjliggörs genom att utbildning blir tillgänglig både i tid och rum, att befintlig kompetens synliggörs genom ökad validering och att forskning kopplas till innovation och affärsmässighet. Detta behöver ske i en nära samverkan mellan utbildningsanordnare, forskningsaktörer och arbetsliv för att vi ska få ett kompetensförsörjningssystem som snabbt svarar på nya behov av utbildning och färdigheter.

För ett inkluderande samhälle och ett arbetsliv med kompetenta medarbetare behöver vi främja sysselsättningen och arbetskraftens rörlighet. Nödvändiga förutsättningar för en framgångsrik kompetensförsörjning är bland annat en väl fungerande offentlig sektor med utökat gymnasiesamarbete och vuxenutbildning, en stark och regionalt förankrad högskola, biblioteksverksamhet och folkbildningstradition som kan bära oss in i kunskapssamhället.

Kommunikationer

Väl fungerande och ekologiskt hållbara kommunikationer inom regionen och med angränsande län är en förutsättning för att vidga de lokala arbetsmarknaderna och att därmed öka tillgången till attraktiva arbetsplatser för människor och kompetens för företag. Att regionens företag har tillgång till effektiva och miljöanpassade transporter och väl fungerande transportkedjor är en grundläggande förutsättning för att näringslivet ska kunna växa och utvecklas. Goda kommunikationer med hög tillgänglighet och kontinuerlig kollektivtrafik är också en förutsättning för att skapa en regional arena för olika arrangemang och kulturaktiviteter.

Den största framtidsfrågan för länet inom tågtrafiken är förverkligandet av det svenska höghastighetskonceptet med Götalandsbanan och Europabanan. I den statliga utredningen ”Höghastighetsbanor – ett samhällsbygge för stärkt utvecklings- och konkurrenskraft” (SOU 2009:74) föreslås en utbyggnad av dessa banor med Jönköping som knutpunkt. Förverkligandet av höghastighetsbanor har stor betydelse för hela länets framtida utveckling, både när det gäller restider och olika former av transporter. Goda förbindelser med omvärlden, nationellt och internationellt, är på samma sätt en förutsättning inte minst för utvecklingen av nya dynamiska kunskapsintensiva näringar. Utmaningen är att göra Region Jönköping mer tillgänglig och snabbare med hållbara transporter och med nätinфраstruktur utan flaskhalsar. Ett nytt system för snabbtåg med i första hand Götalandsbanan skulle innebära ett radikalt språng i regionens utveckling och tillväxt.

En bra IT-infrastruktur med bredband i världsklass behövs för att gynna tillväxt och utveckling, öka attraktionskraften och stärka den sociala sammanhållningen i regionen. Därför behöver tillgången till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik öka. På samma sätt är ett robust system för elförsörjning grundläggande för ett väl fungerande samhälle.

Innovation

Region Jönköping har en lång tradition av tekniska innovationer. Utmaningen framåt handlar om att skapa en innovativ region i alla avseenden; alltifrån ständiga vardagsförbättringar och produktutveckling till nya banbrytande tekniska innovationer. Innovation handlar om nya sätt att skapa värde för samhälle, företag och människor. Värdet uppstår i tillämpningen, användningen och spridningen av en innovation. Det värde som skapas kan vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt. I framtiden kan forskningen i större omfattning än idag kopplas till innovation och affärsmässighet.

Klimat och energi

Trenden med ökande globala utsläpp av växthusgaser behöver vända till kraftigt minskade utsläpp och en koldioxidsnål ekonomi. Klimatsmarta produkter och tjänster kommer därför att efterfrågas alltmer och bli en viktig framgångsfaktor för näringslivet. Likaså kommer energieffektivisering att bli allt viktigare för att begränsa produktionskostnader och för att kunna visa en god miljöprestanda inför kunderna. Ett exempel är det omställningsarbete som behöver ske för förnybara drivmedel, då transportsektorn till stor del är beroende av fossila, inte förnybara, drivmedel.

I kombination med energieffektivisering är ökad produktion av förnybar energi inom regionen också en framgångsfaktor. Detta för att minska risken för brist på tillgång av energi till konkurrenskraftiga priser i en tid då energi från fossila bränslen ska fasas ut. Vi är ett skogslän och har därmed potential att öka produktionen av förnybar energi.

Även om vi lyckas genomföra kraftiga utsläppsminskningar så kommer klimatförändringar att drabba världen. Att anpassa samhället till kommande klimatförändringar är angeläget, bland annat för att begränsa hälsoproblem vid ökande temperaturer samt minska skador och kostnader för översvämningar vid kraftig nederbörd. Klimatförändringarna kan också få stor betydelse för jord- och skogsbrukets samt turist- och besöksnäringens förutsättningar i regionen.

All samhällsplanering måste verka för att sänka energiförbrukningen och belastningen av växthusgaser. En stor utmaning för Region Jönköping är också att skapa en regional infrastruktur och ett bebyggelsemönster som klarar de förutsättningar som ges i ett klimat i förändring och som samtidigt långsiktigt minimerar belastningen på ekosystemen.

Attraktivitet

Om regionen ska nå målet att bli en attraktiv livsmiljö för människor med modern global livsstil, där vi framför allt återfinner de unga generationerna, så måste vi arbeta med attraktivitet. Attraktivitet handlar bland annat om fysisk och virtuell struktur, tillgänglighet, bebyggelse, estetik, natur, kultur, anda och öppenhet. Det handlar också om möjligheter till livslångt lärande, boende, arbetstillfällen, flexibel barnomsorg, ett rikt kulturliv och en väl fungerande offentlig sektor. Attraktivitet handlar också om att kunna erbjuda natur, vatten och luft av god kvalitet och andra miljödimensioner i stad och landsbygd, inte minst för att utveckla turist- och besöksnäringen.

Attraktivitetsarbete innebär även marknadsföring, värdskap och att bygga relationer till grupper som man vill nå, men framför allt innebär attraktivitet att vi ska leva upp till det vi säger oss vara både i tätort och på landsbygd.

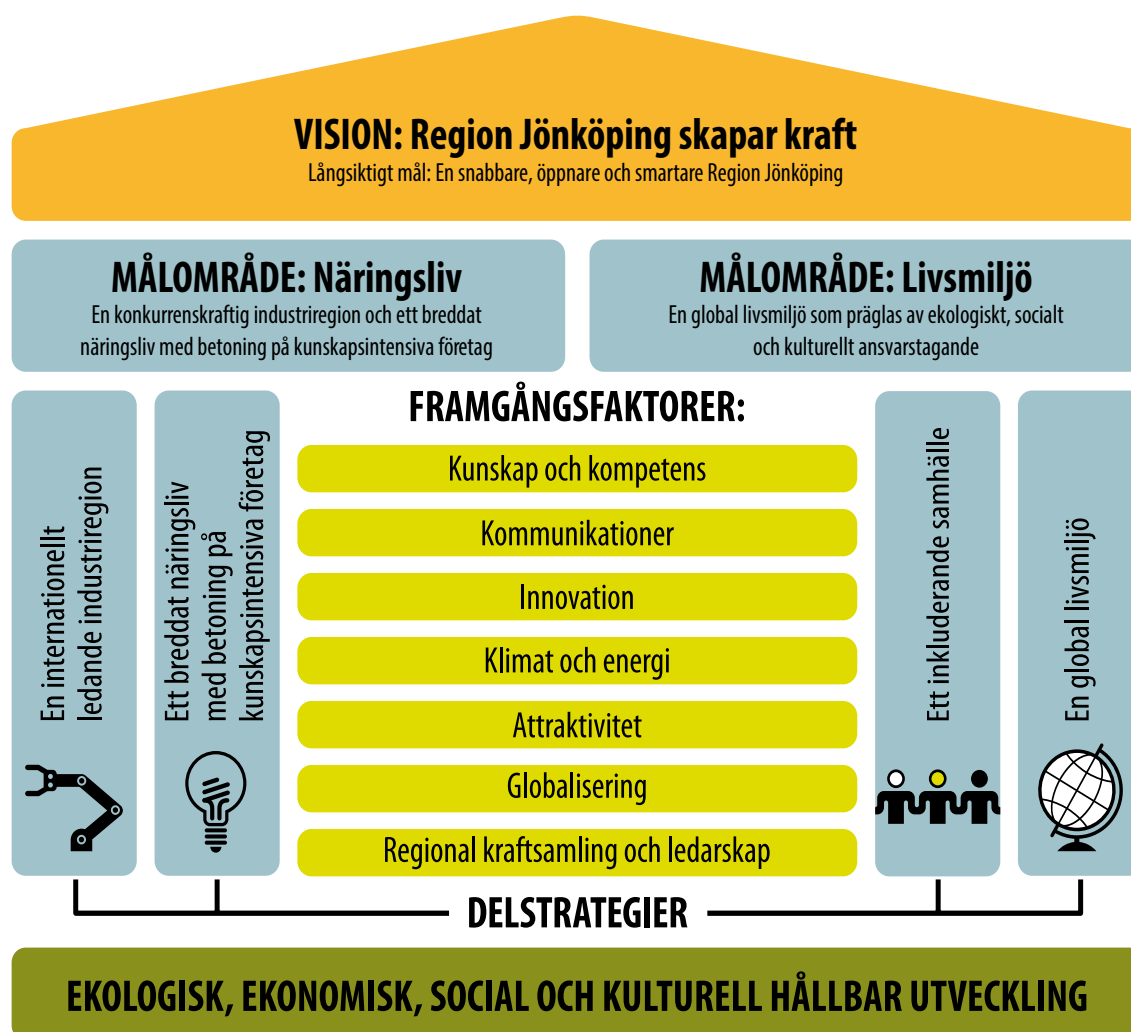
Globalisering

Moderna kommunikationer har gjort det möjligt att världens länder och folk knutits samman och fått mer gemensam ekonomi, kultur och politik. Världen upplevs krympa och för en region är det viktigt att kunna anpassa sig och bygga kontakter med en större omvärld. För Region Jönköping kan det handla om alltifrån att bygga kontakter som leder till affärsutbyten och export, till studentutbyten och deltagande i internationella forskningssamarbeten. Världen interagerar och det är viktigt att vi låter världen interagera även i vår region och att vi själva är delaktiga i det som pågår i vår omvärld. När nationsgränserna minskar i betydelse är det viktigt att vi betraktar frågorna om vår regionala utveckling ur ett globalt perspektiv.

Regional kraftsamling och ledarskap

Den sista framgångsfaktorn är grundläggande för hela RUS-processen. Som vi tidigare konstaterat kräver de kommande åren att aktörerna i regionen aktivt arbetar gemensamt för att nå målen. Detta ställer krav på fokusering, tempo och kraft i regionens arbete. Det förutsätter i sin tur att många aktörer enas kring en gemensam viljeinriktning och är beredda att ta konsekvenserna av detta. Regional kraftsamling behövs inom alla områden liksom ett starkt regionalt ledarskap.

Det regionala ledarskapet ska bidra till en aktiv samverkan mellan regionen och primärkommunerna för genomförande av mål och strategier. Ledarskapet innebär att koppla regionens mål och strategier mot nationella och internationella (EU) strategier för att skapa förutsättningar och dra största möjliga nytta av regionens egna resurser. Det innebär också att en ny regionalt förankrad politisk ledarskapsroll utvecklas samt ställer krav på en offentlig sektor med hög måluppfyllelse och effektiv förvaltning.

Figur 5. Den regionala utvecklingsplattformen; en sammanfattande modell över RUS:s vision, mål, delstrategier och framgångsfaktorer. De senare är de hävstänger som vi ska arbeta med för att nå målen. Ekologisk, ekonomisk, social och kulturell hållbar utveckling är den grund som det regionala tillväxtarbetet måste bygga på.

Genomförande och uppföljning

Handlingsplaner

Delstrategierna och framgångsfaktorerna ger ett ramverk för det strategiska utvecklingsarbetet i regionen. När de fyra delstrategierna betraktas i ljuset av de sju framgångsfaktorerna och avsikten med hållbar utveckling, framträder en rad insatser som behöver genomföras. För dessa insatser ska handlingsplaner tas fram.

Urvalet av handlingsplaner bygger på framgångsfaktorerna och ska beslutas av Regionstyrelsen. Handlingsplanerna ska tas fram i en fortsatt öppen och transparent process med bred representation av deltagare.

Riktlinjer kommer att fastställas för hur handlingsplanerna ska tas fram och genomföras med fokus på transparens, öppenhet, delaktighet, beaktande av hållbarhetsperspektiven, kvalitetsarbete, uppföljning och lärande. Handlingsplanerna kopplas till ansvar och resurser och här identifieras insatser som ska genomföras på regional nivå. I handlingsplanerna sker också en prioritering utifrån en analys av vilka insatser inom respektive handlingsplan som är mest drivande, det vill säga fungerar som en katalysator för de andra.

De prioriterade insatserna ska beskrivas med ansvarig organisation, dedikerade resurser och tidsplan. Insatserna kommer att kopplas till olika former av finansieringskällor (lokalt, regionalt, nationellt och från EU) samt olika former av samarbeten (kommunala, länsövergripande, nationella, internationella och EU-samarbeten) för att få till stånd implementering, lärande och långsiktighet.

För att säkerställa att hållbar utveckling beaktas under genomförandet av RUS och finns integrerad i handlingsplanerna kommer ett processtöd för hållbar utveckling att följa arbetet.

Uppföljning

Det är angeläget att kunna följa regionens utveckling över tid, relatera den till samhällsutvecklingen i omvärlden samt följa hur väl intentionerna och målen i utvecklingsstrategin blir uppfyllda. Frågor som behöver ställas är:

- Gör vi det vi avsett att göra?
- Använder vi utvecklingsmedel så att vi möter de identifierade utmaningarna?
- Får vi de effekter vi förväntar oss?

Arbetet med genomförande av RUS kommer att använda en för regional utveckling anpassad styrkortsmetodik. Arbetet kommer också att stödjas av en plan för lärande så att arbetet för regional utveckling ständigt förbättras och att vi lär oss av vårt eget och andras arbete. Ett exempel på utvecklingsområde är hur arbetet med RUS kan bli en större del av kommunernas arbete med översiktplaner, liksom det omvända; hur kommunernas översiktplaner kan bli en del av det fortsatta arbetet för regional utveckling och tillväxt.

För att kunna följa utvecklingen kommer ett kompletterande dokument att tas fram där målen är kvantifierade och mätbara, och där indikatorer som ska följas över tid för vision och långsiktigt mål, delstrategiernas mål, framgångsfaktorerna, hållbar utveckling och handlingsplanerna kommer att finnas redovisade.

Revidering och prioritering av insatser

Varje år görs en analys av uppföljningen som resulterar i revidering och förslag på prioritering av insatser inför nästkommande år.

En gång varje mandatperiod kommer även en mer omfattande revidering av hela den regionala utvecklingsstrategin att göras med översyn av delstrategier och framgångsfaktorer, vilket i sin tur kan påverka handlingsplanerna.

Transparens och kommunikation

Möjligheter till påverkan finns kontinuerligt, dels genom kontakter med förtroendevalda politiker, dels genom öppna kanaler som Regionförbundets webbplats och vid offentliga seminarier.

Uppföljningsarbetet med status på indikatorer presenteras löpande på Regionförbundets webbplats, liksom alla projekt som finansieras av regionala utvecklingsmedel och som därmed har till uppgift att förverkliga RUS.

Vem gör vad?

För att den regionala utvecklingsstrategin ska kunna genomföras och förverkligas måste en rad olika aktörer vara involverade och engagerade; offentlig verksamhet med politiska företrädare, näringsliv, högskola, forskningsinstitut,

enskilda invånare, föreningsliv, fackliga organisationer och andra sammanslutningar.

Regionförbundet Jönköpings län har rollen som samordnare av det regionala utvecklingsarbetet i regionen. Det arbetet utgår från den regionala utvecklingsstrategin, RUS. De utvecklingsmedel som regionen får ta del av ska användas som verktyg för att förverkliga de identifierade strategier som regionen gemensamt kommit fram till och beslutat om. Regionförbundet har därmed också uppdraget att fortlöpande följa utvecklingen i regionen och löpande följa upp den regionala utvecklingsstrategin (Förordningen om regionalt tillväxtarbete 2007:713). För att säkerställa framgång i genomförandet av RUS krävs stor delaktighet av regionens alla utvecklingsaktörer.

Källor, underlag och ordlista

Program- och strategidokument, analyser, rapporter med mera

- Angränsande regioners regionala utvecklingsprogram och -strategier
- Bilaga till underlagsrapport RUS – sammanfattning av webbdialog, Kairos Future 2011
- Bilden av Jönköpings län, Kairos Future 2010
- Den internationella innovationsstrategin, Näringsdepartementet 2012
- En nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap, och sysselsättning 2007–2013, Näringsdepartementet
- Ett snabbare, öppnare och smartare Jönköpings län – Regionalt utvecklingsprogram (RUP) med sikte på 2020, Regionförbundet Jönköpings län 2008
- Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla, Europeiska kommissionen
- Förordningen om regionalt tillväxtarbete 2007:713
- Höghastighetsbanor – ett samhällsbygge för stärkt utvecklings- och konkurrenskraft (SOU 2009:74)
- Innovationsledning och kreativitet i svenska företag, VINNOVA och Stiftelsen IMIT, 2012
- Jönköpings län i ett omvärldsperspektiv, Kairos Future 2011
- Klimatanalys för Jönköpings län (meddelande 2012:09)
- Klimat- och energistrategi med nya klimatmål för Jönköpings län, Länsstyrelsen i Jönköpings län 2010
- Konsekvenser av klimatförändringar i Jönköpings län (meddelande 2011:34)
- Landsbygdsprogram 2007–2013
- Genomförandestrategi för Jönköpings län, Länsstyrelsen i Jönköpings län 2012
- Landskapsstrategin (meddelande 2013:05)
- OECD Territorial Reviews Småland-Blekinge, Sweden, OECD 2012
- Politiska beredningar med ledamöter och ersättare i Regionstyrelsens arbetsutskott (RUS-beredning)
- Region Jönköping mot 2025 – underlagsrapport för den regionala utvecklingsstrategin, Kairos Future 2011
- Regional kulturplan 2012–2014, Landstinget i Jönköpings län, 2011
- Regional transportplan för Jönköpings län 2010–2021, Regionförbundet Jönköpings län 2010
- Strategier och handlingsplaner för kompetensutveckling, Kairos Future i samarbete med Regionförbundet Jönköpings län och Kompetensrådet för Jönköpings län 2009
- Strategi för kulturella och kreativa näringar i Jönköpings län, Tillväxtverket och Regionförbundet Jönköpings län 2011
- Tillväxtpolitik för Region Jönköping, Nationalekonomiska Institutionen, Internationella Handelshögskolan i Jönköping 2010
- Underlag från dialoger och samråd med länets kommuner, landsting, utvecklingsaktörer samt råd och nätverk knutna till Regionförbundets verksamhet
- Unga i Jönköpings län – drömmar och framtid, Kairos Future 2011
- Utvärdering av Regionalt utvecklingsprogram för Jönköpings län, Kairos Future, 2011

Webbplatser

- Barnombudsmannen:
www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/om-barnkonventionen
- Högskolan i Jönköpings län: www.hj.se
- Jordbruksverket: www.jordbruksverket.se
- Kommunernas i Jönköpings län webbplatser:
 - Aneby kommun: www.aneby.se
 - Eksjö kommun: www.eksjo.se
 - Gislaveds kommun: www.gislaved.se
 - Gnosjö kommun: www.gnosjo.se
 - Habo kommun: www.habokommun.se
 - Jönköpings kommun: www.jonkoping.se
 - Mullsjö kommun: www.mullsjö.se
 - Nässjö kommun: www.nassjo.se
 - Sävsjö kommun: www.savsjo.se
 - Tranås kommun: www.tranas.se
 - Vaggeryds kommun: www.vaggeryd.se
 - Vetlanda kommun: www.vetlanda.se
 - Värnamo kommun: www.varnamo.se
- Landstinget i Jönköpings län: www.lj.se
- Lantbrukarnas Riksförbund: www.lrf.se
- Länsstyrelsen i Jönköpings län:
www.lansstyrelsen.se/jonkoping
- Regionförbundet Jönköpings läns hemsida: www.regionjonkoping.se
- Smålands Turism: www.smalandsturism.se
- Statistiska centralbyrån: www.scb.se
- Tillväxtverket: www.tillvaxtverket.se
- Wikipedia, den fria encyklopedin:
www.wikipedia.se

Ord och definitioner

BRP

BRP, bruttoregionalprodukten, är ett läns eller en regions samlade förädlingsvärde, det vill säga värdet av all produktion av varor och tjänster.

Civila samhället

Det civila samhället är den del av samhället där människor hjälper varandra utan inblandning av staten. Det består av en mångfald av föreningar, sällskap och organisationer som alltså varken är del av den offentliga sektorn eller marknadssamhället.

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystemet som på något sätt gynnar människan, det vill säga upprätthåller eller förbättrar människans välmående.

Entreprenörskap

Förmågan och drivkraften att förnya, utveckla, förverkliga och kommersialisera idéer och verksamheter.

E-sport

E-sport (elektronisk sport) är sport som utförs på datorer eller spelkonsoler, där de tävlande spelar olika sorters datorspel mot varandra. Tävlingarna kan spelas via Internet, via ett lokalt nätverk eller med spelare som samsas vid samma spelmaskin.

Förädlingsvärde

En sektors eller branschs förädlingsvärde utgörs av värdet av de varor och tjänster sektorn eller branschen producerar minus dess insatsförbrukning, det vill säga värdet av de tjänster, råvaror, halvfabrikat och liknande som den använder som insats i produktionen.

Globalisering

Inom ekonomisk geografi görs ofta en distinktion mellan globalisering och internationalisering, där globalisering avser en djupare gränsöverskridande integration, medan internationaliseringen avser samarbete mellan nationer. Skillnaden mellan globalisering och internationalisering är att globalisering avser ett upphävande av nationsgränser medan det senare betyder ett samarbete över dem.

Gröna näringar

Med de gröna näringarna avses verksamheter med bas i jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö. Enligt denna definition driver lantbrukarna en lång rad verksamheter på sina gårdar. Många är kombinationsföretagare med intäkter från jordbruk, skogsbruk och andra verksamheter.

GT

GT, Green Tech eller Grön teknik, är miljövänlig teknik som utvecklas och används på ett sådant sätt så att den hushållar med naturresurser och minimerar negativa effekter på miljön.

Hållbar utveckling

Begreppet lanserades i den så kallade Brundtlandrapporten 1987 och är där definierat som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”.

Ideell sektor

Ideell sektor är ett samlingsbegrepp för de insatser inom samhället som utförs som ideellt arbete, det vill säga en verksamhet som bedrivs på ett organiserat sätt utan vinstintresse för ett gott allmännyttigt syfte.

Innovation

Införandet eller genomförandet av en ny eller väsentligt förbättrad vara, tjänst eller process, nya marknadsföringsmetoder eller nya sätt att organisera affärsverksamhet, arbetsorganisation eller externa relationer.

IT

Information Technology, informationsteknik, vetenskapen om informationsteknik. Förkortningen används även på svenska och avser då ofta hantering av information, i första hand med datorstöd. IT är dock ett mycket större begrepp; till exempel vanlig telefon och TV är också en del av modern IT.

Kluster

Kluster startar ofta som företagsnätverk där det primära syftet är att skapa gemensamma samarbetsområden eller plattformar utifrån vilka man kan skapa kostnadsbesparingar som inköpsamverkan eller gemensam profilering. På sikt kan dock nätverket komma att utveckla gemensamma produkter eller sälja in sig till nya kunder och nya marknader. När företagen börjar skapa värden för varandra börjar klustringen att ta form.

Kulturella och kreativa näringar (KKN)

Till området KKN räknas verksamhet som har ett kulturellt och kreativt värde inom arkitektur, design, film och foto, konst, litteratur, media, mode, musik, måltid, scenkonst samt upplevelsebaserat lärande.

Kunskapsintensiva företag

Kunskapsintensiva företag kan definieras som service- och tjänsteföretag, riktade mot såväl privat som offentlig verksamhet, vars huvudsakliga ”produkt” är kunskap, idéer och koncept. Exempel på verksamheter är forskning och utveckling, reklam, PR och marknadsföring, rekrytering och bemanning, IT och finansiella tjänster.

Kunskapssamhälle

Informationssamhället (även kallat IT-samhället) betyder att människans hantering av information i hög grad ersatt fysiskt arbete. I kunskapssamhället får kunskap och nätverk allt större betydelse.

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet är ett verktyg för att nå målen för landsbygdspolitiken. Programmet innehåller satsningar i form av stöd och ersättningar för att utveckla landsbygden. Åtgärderna i programmet finansieras gemensamt av Sverige och EU.

Social ekonomi

Social ekonomi avser organiserade verksamheter som primärt har samhällseliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn.

Validering

Validering innebär en kartläggning, bedömning och värdering av en persons faktiska kunskaper, färdigheter och förmågor – sammanfattningsvis en persons reella kompetens.

Tenhults
SOK

Tenhults
SOK

Bilaga: Trender i resan mot framtiden

Vår omvärldsanalys visar att utvecklingen mot 2020-talets slut kommer att präglas av tio trender eller skiften som kommer att ha inverkan på regionens utveckling. Nedan följer en kort beskrivning av de identifierade trenderna och en analys av vilka utmaningar som de för med sig för Region Jönköping.

1. Globalisering: Från Vi och omvärlden till Vi är en del av världen

Utvecklingen av bland annat informations- och kommunikationsteknologin har bidragit till att länders ekonomier blir allt mer sammanflätade och därmed också politiken. Detta blir synligt om man till exempel tittar på exportens betydelse som har ökat i så gott som alla världens ekonomier. Ökad kunskap och kontakt har också bidragit till att kulturerna blir allt mer lika världen över. I korthet betyder detta att det som sker i andra delar av världen får allt större betydelse inte bara för nationer, utan också för regioner och enskilda människor. Vi blir mer beroende och påverkade av varandra och vi lever i ökad utsträckning i ett globalt sammanhang.

Utmaningen för Region Jönköping

Regionens framgång handlar alltmer om förmågan att lyckas dra nytta av denna ökade integration, oavsett om det handlar om att attrahera investeringar, människor eller kompetens eller att exportera idéer, tjänster och produkter på en alltmer global marknad. Globaliseringen leder också till en annan trend, nämligen regionaliseringen, där alltmer av politik och ekonomi förskjuts uppåt (från lokal nivå) och nedåt (från den nationella) till den regionala nivån, och där regional integration av bland annat arbets- och utbildningsmarknader blir allt viktigare för framgång på den globala arenan. En tredje konsekvens för regionen är att konsolideringen (sammanslagningen) av mogna och väletablerade branscher accelererar och mindre oberoende företag köps upp och integreras i globala koncerner. När så sker, flyttar beslutsfattandet bort från regionen, och på sikt också många kunskapsintensiva delar av verksamheten såsom utveckling, marknadsföring och försäljning.

2. Teknikutveckling: Maskinerna blir allt mer intelligenta

Einstein sa om datorer och människor att ”Computers are incredibly fast, accurate and stupid. Humans beings are incredibly slow, inaccurate and brilliant”. Det är inte längre riktigt sant. Maskinerna blir alltmer intelligenta. Utvecklingen öppnar för helt nya möjligheter inom snart sagt alla områden och är grunden för den tekniska revolution som vi idag ser.

Utmaningen för Region Jönköping

Utvecklingen innebär att relativt kvalificerade arbetsuppgifter kommer att automatiseras och ersättas med maskiner, på samma sätt som mycket manuellt arbete har automatiserats under 1900-talet. Rätt utnyttjat skapar det stora möjligheter till produktivitetsvinster – å andra sidan riskerar vi att människor blir arbetslösa och verksamheter slås ut om man inte förmår att hänga med i utvecklingen. En utmaning är också att kunna tillhandahålla rätt utbildningar som matchar den tekniska utvecklingen.

Utvecklingen inom exempelvis 3D-printning och distribuerad produktion kommer också ställa den traditionella industrin inför starkt strukturellt tryck, och på sikt troligen ett ökat behov av att gå från produktion till design och konstruktion av produkter och digitala modeller. Denna utveckling öppnar också upp för nya affärsmöjligheter. Den ökade digitaliseringen innebär också en utmaning ur ett socialt hållbarhetsperspektiv med en vidgad klyfta mellan de som kan och har tillgång till tekniken och de som inte har det. Samtidigt möjliggör den ökade digitaliseringen färre fysiska transporter vilket är positivt ur ett miljöperspektiv.

3. Ändrad maktfördelning i världen (Från Väst till Öst)

Kinas andel av världens BNP har ökat snabbt. Samtidigt ligger Kinas BNP per capita fortfarande på en låg nivå globalt sett. Ur ett kinesiskt perspektiv är det också långt kvar till det ”normaltillstånd” som rådde före boxarupproren på 1800-talet, då Kina stod för ca 1/3 av världsekonomin och även Indien var en dominerande

ekonomisk kraft. Men ordningen är på väg att återställas och snabbväxande ekonomier blir alltmer framgångsrika inte bara inom produktion, utan också inom till exempel vetenskap och teknik.

Utmaningen för Region Jönköping

Denna utveckling leder till ett ökat behov av förståelse för utvecklingen i snabbväxande ekonomier ur ett konkurrens- och marknadsperspektiv. Behovet av kontakter med dessa marknader ökar, inte minst för att på ett tidigt stadium kunna fånga upp nya idéer när många av dessa länder går från att vara produktionsplatser till att bli kunskaps- och innovationsaktörer. Dessa snabbväxande ekonomier innebär också en utmaning för alla vad gäller hållbar utveckling.

4. Befolkningsmängd: Från Konsten att växa till Konsten att krympa

Vi har sedan ett par hundra år vant oss vid en ständigt växande befolkning. Den demografiska epoken går nu mot sitt slut, inte bara i västvärlden utan också i allt fler utvecklingsländer. Fram emot år 2050 planar jordens befolkning ut vilket ställer världen som helhet i en ny situation, där utmaningen inte längre handlar om att hantera tillväxt och allt fler munnar att mätta, utan om en växande åldrande befolkning. SCB:s (Statistiska Centralbyrån) befolkningsprognoser visar att det i Sverige utöver storstadskommunerna bara är ett fåtal större regioncentra som ser ut att få en befolkningstillväxt. Övriga kommuner kommer att kämpa med en mer eller mindre snabbt åldrande befolkning, där det blir allt svårare att upprätthålla servicenivån utanför centralorten.

Utmaningen för Region Jönköping

För Region Jönköpings län är denna utveckling en flerdubbel utmaning. Det måste råda goda förutsättningar för att behålla människor som bor i regionen. Länet måste också som helhet se till att attrahera inflyttare och återflyttare och se till att inflyttningen sker till stråk och tätorter med långsiktiga förutsättningar för fortsatt

tillväxt som skapar underlag för ett långsiktigt utbud av offentlig och privat service. Dessa utmaningar kan sammanfattas i behovet av en aktiv och samlad ”nybyggarpolitik” på regional nivå. Den åldrande befolkningen innebär också en utmaning för utformning av omsorg och hållbart arbetsliv för de som är yrkesverksamma.

5. Värderingar: Från grundläggande behov till högt ställda krav

Vi lever i en ”begärsekonomi” med ständigt stegrade förväntningar och där toleransen mot misstag och krångel minskar. Människor ställer allt högre krav på service, boende, arbete, partners – kort sagt på livet i stort. I jakten på det goda livet blir valet av boende och boendemiljö en allt viktigare beståndsdel.

Utmaningen för Region Jönköping

Regioner konkurrerar i ökad utsträckning på en nationell och i vissa fall internationell medborgarmarknad, där medborgarna väljer de orter och regioner som erbjuder den bästa balansen av en stor och intressant arbetsmarknad, intressanta och dynamiska livsmiljöer, attraktivt boende och trygga uppväxtmiljöer för barn och unga. Viljan bland unga människor att stanna kvar på eller flytta tillbaka till en ort hänger mycket starkt samman med dessa faktorer. Utmaningen för mindre orter och regioner handlar i första hand om att kunna erbjuda en tillräckligt variationsrik och specialiserad arbetsmarknad och en tillräckligt global livsmiljö, med servicenäringar och en kritisk massa av medborgare.

6. Ändrad tyngdpunkt i produktionen: Från effektiv produktion till innovativt tänkande

Tidigare var en effektiv produktion den främsta framgångsfaktorn. Att kunna producera effektivt till hög kvalitet var det som många företag byggde sina framgångar på. Den nya framgångsfaktorn är innovativt tänkande. Modern managementforskning visar att det är förmågan att tidigt fånga signaler i omvärlden

och göra om dem till konkreta erbjudanden, som förklarar allt mer av företags och organisationers framgång. 2000-talet handlar om att bygga nätverk för kreativitet och förnyelse för att säkerställa innovativt tänkande.

Utmaningen för Region Jönköping

För en industritung region som Region Jönköping är den stora utmaningen att stärka och vidareutveckla innovativt tänkande (med reflektion, lärande och omvärldsbevakning) som motor för förnyelse i det befintliga näringslivet och utveckla nya dynamiska och bärkraftiga kunskapsintensiva näringar. Under industrisamhällets era har den absolut viktigaste näringen för en region varit den regionexporterande industrin. Det är sysselsättningen inom denna som burit alla kringliggande sektorer i form av insatstjänster till industrin, lokal service och handel och som skapat ett underlag för offentlig service som äldreomsorg och skolor. Region Jönköping är i detta avseende avvikande i Sverige med ca 26 procent verksamma inom industrin, mot 14 procent i riket (SCB, 2012). I det samhälle vi är på väg in i är det kunskapsintensiva tjänster som forskning och utveckling, teknik och ekonomi, kommunikation och information som utgör en betydande del av ekonomins ryggrad. Det är också kring dessa produktionstjänster byggs på, och kring vilka en lokal servicestruktur kan etableras. Detta kommer också att ställa krav på omställning i sysselsättning då fler kommer att arbeta inom exempelvis serviceyrken än tidigare.

7. Nätverk: Från Få och nära till Många och fjära

Sociala nätverk förändrar sättet vi organiserar oss. Vi som individer får större och bredare kontaktytor, och vi får fler ”svaga” länkar, fler bekanta. Det är de svaga länkarna som ger oss

styrka enligt nätverksforskningen. Det är via dem vi kan hitta den som vet och kan något, det är via dem vi kan hitta nya affärer, nya medarbetare, nya möjligheter. Det är genom dem man kan organisera en revolution – eller ett nytt företag.

Utmaningen för Region Jönköping

Invånarnas och företagens nätverk och kontakter blir alltmer avgörande för regionens framgång, och då inte i första hand de geografiskt nära kontakterna utan de som finns långt bort och som kan bidra med nya impulser och i sin tur nya kontakter. Framgång har i alla tider i stor utsträckning byggts på nätverkande, men i ett mer kunskapsintensivt och snabbväxande samhälle blir detta än viktigare. Trots att regionen har en stark industri så ligger den bara i mittfältet när det gäller export till andra regioner och ser vi på nätverksindikatorer som till exempel antalet medlemmar i det professionella nätverket LinkedIn så är situationen likartad.

8. Investeringar: Från IT till GT

Världens investeringar förskjuts från IT till att också omfatta GT, Green Tech. Inom snart sagt varje bransch håller energi och hållbarhet på att bli hygienfaktorer, något vi som konsumenter och kunder förväntar oss. Globalt är den största infrastrukturutmaningen under de kommande 20 åren också kopplad till just hållbarhet och grön teknologi.

Utmaningen för Region Jönköping

Med bland annat en stark industritradition, stor tillgång till bioenergi och en förhållandevis stark miljöteknikindustri har regionen möjligheter att dra nytta av skiftet mot allt starkare miljöfokus. Omläggningen till ett mer klimatsmart samhälle får också stora konsekvenser för frågor som rör alltifrån uppvärmning, transporter, bebyggelse-

struktur och materialval.

9. Från Små försök till Stora satsningar

Hållbart stadsbyggande är de närmaste decenniernas största globala utmaning och något som inte minst Kina ser som en av sina toppprioriteringar framåt. Men grön stadsbyggnad, med städer som Tianjin Eco City i Region Jönköpings vänort i Kina som exempel, är bara ett i raden av exempel på nya megaprojekt. Inte minst i Asien planeras och genomförs mängder av megaprojekt inom infrastrukturområdet, bland annat ett omfattande snabbtågsnätverk, som på sikt kan sträcka sig över hela den asiatiska kontinenten. Megaprojekten är på väg tillbaka och de kommer från öst.

Utmaningen för Region Jönköping

Ur ett svenskt regionalt perspektiv ligger de stora satsningarnas epok ett antal decennier tillbaka i tiden, vissa så långt tillbaka som till mitten av 1800-talet när grunden för industrisamhället lades med bland annat investeringar i ett statligt stambanenät och ofta kommunalt drivna lokala banor. Nu läggs infrastrukturen för nästa epok där behovet av fysiska kommunikationer och närhet ska kombineras med energi- och miljöeffektivitet.

10. Maktförskjutning: Från Marknad till Politik

Delvis som en följd av behovet av storskaliga projekt, behov av att dämpa nervositeten och handelsrörelserna på de globala finansmarknaderna, globala klimatutmaningar, vattenbrist och skuldkriser, ser vi en trend där politiker från olika läger talar för ökad politisk styrning. Samtidigt finns det tecken på att det politiska intresset ökar hos allmänheten.

Utmaningen för Region Jönköping

Region Jönköping står liksom andra regioner på tröskeln till något nytt, något kvalitativt och kvantitativt nytt, som inte bara innebär mer av samma slag. Detta ställer krav på nya verklighetsbeskrivningar, förändrade tankemönster och nytt sätt att agera. Den typen av förändring förutsätter kraftsamling och ledarskap, inte minst på den regionala nivån. Den förutsätter också kunskap om våra demokratiska system för ett aktivt medborgarskap.

Region Jönköping
SMÅLAND | SWEDEN